Ч. 50 (14.882). Львів, вівторок 8. березня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 223-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Четвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Вся большевицька верхівка на послугах японської, німецької й анґлійської розвідки

СТВЕРДИЛИ РОЗЕНГОЛЬЦ, РАКОВСЬКИЙ ТА ЗЕЛЕНСЬКИЙ НА МОСКОВСЬКОМУ ПРОЦЕСІ.

ШКІДНИК, ТРОЦЬКІСТ І ЯПОНСЬКО-НІМЕЦЬКИЙ АГЕНТ.

У пятницю вечором зізнавав перший б. нарком закордонної торговлі Розенгольц. Він признався, що вів шкідництво на домагання **Німеччини та Японії, експортуючи потрібні тим державам сирівці по знижених цінах.** Державними грішми підпомагав він троцькістів: 1933 р. дав Троцькому 300.000 рублів, опісля 3 роки по 110.000 Розенгольц вів шкідницьку акцію також проти збройних сил, та проте буде він зізнавати на тайній розправі.

ПІДГОТОВА ПЕРЕВОРОТУ.

Під кінець березня 1936, Розенгольц відбув у свому мешканні нараду з Тугачевським і Крестінським. По арештуванні Пятакова вони сподівались дальших арештувань, тому рішили приспішити переворот на кінець березня того року, як лиш Тугачевський вернеться з Льондону з коронації. Коли дізналися, що Тугачевський взагалі не поїде до Льондону, **відложили переворот** на травень. Гамарнік та Горбачов (заступник командата московської округи) мали опанувати нар. комісаріят внутрішніх справ.

ТРОЦЬКИЙ ДІСТАВ ВІД НІМЕЧЧИНИ 480.000 ДОЛЯРІВ ЗА ШПИГУНСТВО.

На домагання Троцького мав Розенгольц і Крестінський постачати німецьким генералам фон Сектові і Гамерштайнові **вістки про совітське військове летунство; зате діставав Троцький від райхсвери 8 років по 60.000 долярів.** Крестінський давав Німеччині шпигунські інформації від 1922. до 1930. р., опісля прийшов на його місце Розенгольц.

Крестінський потвердив усі зізнання про нього.

НІМЕЧЧИНА І ПЕРЕВОРОТ У СССР.

Виїжджаючи 1930. р. з Берліна, Крестінський залишив звязок з Троцьким Якубовичеві і Штернові.

У Москві Крестінський давав німецьким і англійським кореспондентам неприхильні вістки про СССР.

Коли прийшов до влади Гітлер, троцькісти почали робити заходи, щоб дістати німецьку збройну поміч. Тоді виринула **концепція поділу СССР.** В тому часі рішили змовники здобути вплив на червону армію, тому втягнули до змови Рудзутака і Тугачевського. Звязки з Німеччиною мав підтримувати Троцький, з Японією Пятаков і Крестінський.

ГПУ АРЕШТУЄ ЗМОВНИКІВ.

З огляду на арештування Пятакова рішено приспішити переворот, не чекаючи на вибух війни, а то ГПУ виарештує всіх троцькістів. На з'їзді совітів Тугачевський був зденервований.

Змовники мали видати відозву до населення, стверджуючи, що вони не думають змінювати устрою СССР. Троцький, що тоді був у Норвегії, заапробував плян.

До перевороту не дійшло з огляду на арештування Тугачевського та зміни на провідних становищах у армії.

Крестінський заявив, що **Тугачевський домагався перед переворотом замаху на Сталіна, Молотова і Ворошилова; мав їх перевести Гамарнік.**

Розенгольц хотів сам убити Сталіна.

РОЛЯ СОВІТСЬКИХ ДИПЛЬОМАТІВ.

Дальше зізнавав Раковський, б. амбасадор у Льондоні. До своїх „поганих злочинів" признався він з таким запалом, що предсідник трибуналу мусів приводити його до порядку.

Від Троцького дістав він завдання ізолювати Сталіна в европейській опінії та підготовити інтервенцію капіталістичних держав.

1934. р. їздив Раковський до Токіо на міжнародню конференцію Червоного Хреста. Він повіз зі собою лист Пятакова до амбасадора в Токіо Юренева, з якого виходило, що

Юренев, Богомолов (амбасадор у Нанкіні) та Сабанін (директор правного департаменту наркоміндел) це активні троцькісти.

Підчас бенкету в Токіо **Раковський зобовязався перед одним визначним японським діячем давати шпигунські інформації Японії.**

НА ПОСЛУГАХ БРИТІЙСЬКОЇ РОЗВІДКИ.

В суботу дальше зізнавав Раковський. Двох аґентів британської розвідки вимусило на ньому зобовязання вести розвідчу працю для Англії.

Також Троцький працював від 1926. р. для британської розвідки.

Вернувшися 1934. р. зі Сибіру, Раковський знову ввійшов у звязок з брит. розвідкою. Помагала йому леді Пейдж, що при підтримці британської амбасади в Москві помагає бідним англійцям у СССР.

АКЦІЯ ПРОТИ ФРАНКО-СОВІТСЬКОГО СОЮЗУ.

1927. р., як амбасадор у Парижі, Раковський увійшов на приказ Троцького в контакт з французьким великим промислом, пропонуючи послам Ніколеві та Дрефюсові концесії в СССР за матеріяльну підмогу для троцькістів.

Коли весною 1935. р. Ляваль приїхав до Москви, **Раковський не жалів зусиль, щоб не допустити до франко-совітського зближення,** остерігаючи французького публіциста Бюра, що це може наразити Францію на війну з Німеччиною.

У ВСЬОМУ ВИНУВАТИЙ ЗЕЛЕНСЬКИЙ.

Опісля зізнавав б. провідник совітського „Центросоюзу" **Зеленський, б. аґент царської охрани.** Він широко описував саботажі у ділянці прохарчування: припізнював заосмотрення у хліб, сипав до масла шкло, цвяхи і т. п., саботував постачання соли, яєць, одягу і т. п., щоби викликати невдоволення серед населення. **Зеленський намагався представити себе як єдинокого виновника всіх недостач, що так даються у знаки населенню СССР.**

СПРАВА ВБИВСТВА КІРОВА.

Дальше переслухували Ікрамова, секретаря центрального комітету комуністичної партії Узбекістану, Бухаріна і Безсонова, радника торговельного представництва СССР в Берліні. В зізнаннях Ікрамова не було жадних нових моментів.

Бухарін заявив, що не брав участи в диверсійній акції та у вбивстві Кірова. Це заперечив також **Риков.** Але Ягода ствердив, що Бухарін і Риков, як також і він сам були в безпосередньому звязку з вбивством Кірова. Прокуратор поставив Бухарінові кілька питань, намагаючися доказати, що Бухарін 1918 р. плянував замах на Леніна, Сталіна й Свердлова. **Бухарін цьому заперечив катеґорично,** заявляючи, що була тільки мова про арештування. Прокуратор зажадав покликати в цій справі свідків Яковлеву, Осинського, Манцева, Кареліна і Комкова.

Безсонов зізнав, що мав взаємини з Масловом, старим есером, який перебуває постійно в Празі. Від нього довідався Безсонов, що „правий троцькістський бльок" фінансують чужі розвідки.

„Каїн Джуґашвілі перейшов сам себе..."

Львів, 7 березня 1938.

Здавалося, що після московського „процесу 16-ти", коли на лаві обвинувачених сиділи Зіновєв, Каменев, Пятаков, Радек та інших 14-ти вождів жовтневої революції, що після того процесу, закінченого масакрою всіх підсудних, ніяка совітська несподіванка світа вже не здивує. Але й несподіванки мають ріжні ступні та нема границь для поняття неймовірности. Прийшло арештування та розстріл „мозку червоної армії": 8-ох найчільніших, найбільш відомих, розславлюваних і рекламованих генералів, що займали у військовому апараті СССР найвищі, найбільш відповідальні становища: маршал Тухачевський, командант київської — потім ленінградської — військової округи Якір, командант білоруської військової округи Уборевич, командант воєнної академії Корк, командант кавалерії Прімаков, шеф військового персонального бюра Фельдман, шеф ліґи воздушної і газової оборони („Оссоавіяхіму") Айдеман, військовий атташе в Японії і Англії Путна; шеф політичного управління червоної армії Гамарнік сам застрілився напередодні репресій проти верхівки червоної армії. І коли після того надходили вістки про приготування до чергових „монстр-процесів" у Совітах, то це вже не робило в широкому світі ніякого враження. Час до часу читали тільки люди, що такий то черговий совітський дипльомат „відкликаний", або відмовив послуху своїй державній владі і віддався під опіку чужинецької поліції. Скандалістика з букарештенським Бутенком, який щез, нібито вбитий фашистами, та після алярмів Москви ціло і здорово віднайшовся у Римі, звідки почав греміти проти Москви, радше бавила своїм гротесковим характером, ніж спонукувала до рефлексій над розвалом державного совітського апарату. А всеж, нинішні дні знову висунули совітську тему на перші сторінки всіх часописів світа: судовий процес, який іде саме в Москві, мабуть ще більш макабричний і ще менш для всього світа зрозумілий, ніж були згадані вище процеси, ніж було самогубство Скрипника і цілого ряду інших старих та заслужених большевиків.

Звіти з московського процесу займають щоденно у газеті надто багато місця, щоб повторювати фактичні подробиці. І мабуть нікого у світі подробиці процесу не цікавлять. Зате нема ніодної людини, яка не завдавала б собі питання: як це можливо?! Як можливо, щоб зрадниками своїх ідей, свого народу, своєї держави, свого режіму були творці ідеольоґії, фанатики, будівничі нинішньої совітської держави та автори її режіму?! Як можливо, щоб найбільшими шкідниками, організаторами ще першого замаху на Леніна, людьми, які затроювали збіжжя і масло та дезорганізували промисловість великої держави, були: перший голова III. Інтернаціоналу, премієр СССР, амбасадори у столицях інших великодержав, народній комісар (міністр) фінансів, заступник наркома закордонних справ та спорадичний керманич закордонної політики СССР, голова й організатор лісового промислу і т. д. і т. д. — знову мозок і руки самої великодержавницької верхівки, одночасно творці всього того ідеольоґічного баласту, на якому спиралась ціла большевицька революція? Як це можливо, щоб усі ті люди, між якими є справді великі індивідуальности, старі й загартовані революціонери, які чейже знають, що всеодно вони засуджені на смерть, — що всі вони ллють помиї собі самим на голову, своїм товаришам підсудним і своїм ідеалам, за які все своє життя боролися?!

Даремне шукати відповіди на ці питання і мабуть дікаво із цих божевільних має би да-

леко лекше завдання пояснити цікавим відвідувачам „льоґіку“ поведінки його пацієнтів, між найкращий спец від совітських справ — льоґіку тих московських куріозів. Люди зачитуються сьогодні у книжці Льва Троцького „Злочини Сталіна“ (Вид. Інст. „Бібліотека Польска“, Варшава 1937, стор. 570). Всеодно вся „механіка“ ломання душ, що її пояснює Троцький, не переконує, таксамо, як читач тієї книжки (врештою писаної дуже розводненим стилем, балакуче: так і пізнати, що автор живе з солених журналістичних гонорарів на „рядкове“!) не всилі втропити, чому в 1937 році, як запевнює Троцький, Бухарін і Риков рішуче відмовили „покаяння“ а на початку 1938 року пішли на таке покаяння, якого не вимагали магометани від християн у час ловлі їхніх душ, ані свята інквізиція від „відьм“, палених у середньовіччі на кострах.

Є все ще люди, які залюбки розгадують ниніншні большевицькі загадки порівнанням з взаємним винищуванням себе французьких якобінців. Порівняння французької революції з російською шкутильгає на цілій лінії. Пауль Фрідріх у своїй обробітці „Всесвітньої історії“ Леопольда Ранке (Айгенбредлер-Ферляґ, Берлін-Цюріх, стор 758) подає такий висновок із кривавого періоду (1792—94) французької революції: „Однак, коли навіть жодна здоровоумаюча людина не похвалює дикої та божевільної господарки останнього періоду революції (російська революція, наскільки можна передбачувати, взяла відворотний курс), то проте в цілости вона виконала світово-історичну місію та зробила кровавий кінець абсолютизмові, який знав нарід тільки як засіб до цілі та висмоктував його для свого безсердечного егоїзму...“ (стор. 530). Але й позатим у взаємному винищуванні себе французьких революціонерів може сьогодні кожний читач напів наукових, напів белєтристичних монографій — вилускати якийсь внутрішній сенс. Не тільки боротьба між двома крилами „законодатних зборів“ та пізнішого „конвенту“, але й боротьба внутрі тих крил (Робесп'єр-Дантон чи Талейран-Фуше) була якось мотивована. На слід теж забувати, що нпр. засуд смерти на Людвика XVI. впав тільки незначною більшістю голосів (387 проти 334) та що реакція на терор французьких радикалів була така сильна й розмірно швидка, що клюб якобінців був уже в листопаді 1794 року замкнений. Якаж тут бодай одна точка подібна до большевицької революції? Хіба тільки період „терору для терору“ (російський „воюючий комунізм“), що йшов у першій половині 1794 року у Франції (головно на провінції) та в першім періоді жовтневої революції. Але й на цьому кінець.

Бо чейже від жовтневої революції минуло вже поверх 20 літ! „Відворотний курс“ російської революції виглядає в той спосіб, що той „кінець“ російської революції, який у Франції тревав властиво від січня до червня 1794 року, у Росії тревае вже 20 літ! Троцький запевняє, що „трагічна місія Сталіна зближається до кінця: чим більш він певний, що нікого не потребує, тим ближча хвилина, коли покажеться, що саме він нікому непотрібний“. Очевидно, Троцький заповідає щойно після упадку Сталіна „правдиву“ революцію: „революція відкриє всі тайні шафи і скритки, перегляне всі процеси, зреґабілітує клеветницько обвинувачених, поставить памятники жертвам самоволі та вічним прокльоном вкриє імена катів. Сталін зійде зі сцени, обвантажений всіми злочинами, що їх доконав, не тільки як грабар революції, але і як найбільш зловіща карикатура в історії світа“. Те ефектовне закінчення книжки Троцького не збільшує любови до її автора — коштом симпатій до його смертельного противника: знаменитий польський перекладач тієї книжки, Тадеуш Теслір*), надзвичайно влучно характеризує антаґонізм Сталіна-Троцького, як представників двох напрямків тієї самої течії, які себе взаємно доповнюють і взаємно себе потребують та — додаймо від себе — взаємно себе варті: адже це Троцький, нинішній такий палкий противник терору, був одним із його батьків у тому періоді, коли мав у своїх руках майже диктаторську владу!

Зате можна погодитися з Троцьким, коли він описує враження, що його він зазнав, коли почув у радіо комунікат паризької висильної стації, що всіх 16-ох чільних большевиків з минулорічного процесу — розстріляли. Він звернувся тоді до своєї жінки і сказав: „Каїн Джугашвілі перейшов сам себе!“ Хто є Каїном большевицької революції — не нам про це судити і нам це направду зовсім байдуже. Зате ввесь світ сьогодні знає, що сама себе перейшла вся большевицька революція. Сьогодні у Москві все ще її „поглиблюють“: адже по всьому Совітському Союзі йдуть віча і збори, які „домагаються“ смертної кари на своїх вчорашніх божків, нинішніх „підлих гадів“, а всі совітські радіостації не мають часу ні місця на якні інші авдиції поза тими кровавими покликами. Але ввесь світ не зазнає почуття злорадности, коли чує, як взаємно себе ті носії революції вирізують. Ввесь світ з тугою жде тільки хвилини, коли закінчиться взагалі той кровавий танок, коли евразійські диктатори перестатнуть „переходити себе“ в інсценізації кровавих пирів, коли не стане кровавих аранжерів.

Ік.

*) Тадеуш Теслар, один з найкращих знавців совітських справ та найцікавіших польських публіцистів, присвятив чимало уваги українській проблемі у книжці „Політика Совітської Росії підчас війни з Польщею“, Варшава 1937, Вид. Ґебетнера і Вольфа (стор. 262). На жаль, українського читача мусить прикро вразити одна подробиця у тій книжці: російська транскрипція українських цитат! Невже п. Теслар не може для такої речі взяти якогонебудь українського коректора?!

Чорні люди з чорними думками.

.РЕПОРТАЖ (IV.)

З ЦИКЛЮ: „ГАЛИЧИНА НЕ КІНЧИТЬСЯ В СОКАЛІ“.

II.

В ДОБРОМИРИЧАХ БУДЕ УНІЯ.

На малій пошті чекав на мене лист „пост-рестанте“. Сіра мала коперта з невеселою вісткою внутрі: „Старий Сай з Бабич помер, на похороні було багато людей“.

Може ще памятаєте старого Сая, того, що приповідку мав таку чудернацьку: Правда вмерла тай ноги здерла?

Помер старий у сніжну завію, коли над світом вихор божеволів і хати позавівало. Помер — не встане, врештою панський похорон йому справили, поховали Сая мов якого старшину. На цвинтар несли його на руках і через міст, першого через новий міст!

З тим мостом теж була довга, повчальна історія. Споконвіку стояла в селі над річкою церква і споконвіку люди у цьому селі брили через річку без мостів та так і вмерлих переносили на другий бік, на цвинтар. Так було споконвіку і ніхто цьому не дивувався. Ніби чому мав дивуватися? Те, що часами провесною річка бурлилася пінистою струєю, що „батюшка-ксендз“ води в кальоші, крізь гнучку кладку за вмерцем ідучи, набірали, що врешті — як то раз було — непевна кладка заломалася під носіями труни і небіжчик добре викупався у воді, заки його виловили і назад до труни положили, — це все не грало ніякої ролі. „Так було споконвіку“ — казали люди у селі — „ту нех так буде ду кінце“. І річка плила, плило життя, людиська вмирали, знаючи, що їх понесуть „за ріку через кладку“.

Але до села прийшов новий священник.

— Добруго ксендза маїмо — казали люди в тому селі — свій, по нашому говорить, за церкву дбає, народу не кривдить, пуредний ксендз, настоящій, нема що!

Священник-вигнанець, засланий сюди за національні переконання, не міг багато працювати, лихі люди не давали, пильно стежили. Одначе що міг, робив. Між іншим скликав хлопів і сказав, що мусять збудувати міст, інакше годі на цвинтар мерців носити. Хлопи подумали, головами покрутити, але міст поставили.

Тепер пішла селом цікава гадка: А кого то першого понесуть через наш міст?

Тільки Сай був невдоволений.

— Щось видумують, віру ломлять, старовину нищать, ще й міст поставили...

І його сараку таки першого повезли через міст; видно, вичув це заздалегідь, боявся старий смерти.

Нагадала мені усе це оця мала коперта: нехай її, алеж мені йшло чейже тільки про ту Саєву приповідку.

Бо в Добромиричах увесь народ ту правду лає.

— Нема правди — кажуть бабусі — нема, нашого священника перенесли, чужину нам накидають. — хочемо бути всі на унію!

— Алеж ваша віра православна!

— А хіба унія чужа? Туж вуна зі Львова родом; накшої не хочемо знати й відати. Нехай нас львівський міхтрополіт отцями наділює, українцями!

В Добромиричах, Пересоловичах, Гостинім унія стала символом українства. Раз у тиждень приїздже до села молодий унійський духовник-українець. Побожно хреститься нарід у хатині, лине спів св. Вечірні. Але люди сумні, сумні. Вони знають, що так буде недовго: свого отця заберуть, пришлють чужого „в комжі“; але вони не приймуть. Хіба без ксьондза не можна поховати?

І В КРИЛОВІ ТАКСАМО

В Крилові між міщанством і прав. священиком почалася ворохобня. Причин було багато: „матушка“ в піст на забаву до „звійська“ пішла, священник з ґміною покумався, комуністи вели агітацію і ще багато, багато дечого. Але найважніша була одна причина. Про неї треба ширше оповісти.

Люди в Крилові побожні і національно свідомі. Церкву міську їм забрали, так, що тільки цвинтар залишився. Цей цвинтар після відібрання церкви став їхнім оком у голові. І ось тепер сталася подія майже неймовірна: місцевий латинський ксьондз заборонив їм ховати мерців на власному цвинтарі і казав, що з гробів їх викине. Люди схвилювалися, післали до ксьондза делеґацію — не помогло. Пішли до свого священника. І знаєте, що він їм ... повів?

Сказав, що він нічого тут не вдіє. Правда, врештою сказав, бо дійсно нічого не міг у тій справі зробити. Але щож, коли й надалі до ксьондза не перестав ходити! У церкві (... ша капличка на передмісті) стало тепер ... пусто.

...І В ТОМАШОВІ.

В Томашові нема тепер до кого зайти ... стало сивого о. Б. Його перенесли „по ...“. Перенесли, щоправда, на краще, бо на Волинь, але Томашів без нього підупав.

О. Б. — людина стара, стоїть над гробом. Умре одного дня й ніхто не знатиме, крім ... ближчого окруження, що перенесла ... на в священничій рясі на своїх плечах. ... що плечі в о. Б. були пасмисті, покресені ... вавими пругами. Чейже завжди, коли ... їхав з св. Причастям до хворого, зустрічні ... жі візники не занедбали вдарити його ... чах; чим хто міг: палицею, батогом, ... чоботом.

— Нехай знає поп, якої вони віри!

О. Б. ніколи не жалувався на це ... гордий і видержав. Інші не видержали ... ралися про його перенесення.

ЧОРНІ ЛЮДИ.

Безконечними рядками можна би ... ті чорні мініятури, чорні образи людей ... них, невідомих, призабутих.

За день, за два вертаюся вже до ... лкого, камінного, що співає неоном і ... У вітринах ясних книгарень побачу ... ... ні фантастичні повісти про ... роїв, про славних, щасливих, ... У каварнях буде тепло і привітно.

Чи не забуду тоді усіх тих чорних, ... тих, заглушених людей, що їх ніхто ... тає? Хто їм подасть руку, тим чорним ... з чорними думками?

Роман Гу...

Два відчити і дві дискусії.

„ГОСТИННИЙ ВИСТУП" ПРОФ. РОМЕРА. — Б. ПОЛЬСЬКИЙ КОНСУЛЬ У ХАРКОВІ ПРО УКРАЇНУ.

(Від власного кореспондента).

Варшава, 4. березня 1938.

I.

Годі було нам „конкурувати" з довжезними телефонатами варшавських кореспондентів львівської польської преси, що негайно поспішили повідомити своїх читачів про чергові і хіба не останні пригоди знаменитого професора і цілком кепського статистика п. Ромера на варшавському терені. Ми вважали, що саме ці „пригоди" відомого нашого „приятеля" будуть багато цікавіші від змісту реферату і дискусійних промов на описаному вже деякими з органів української преси (не завжди точно) вечорі у місцевому „дискусійно-суспільному" клюбі.

Але й сам хід згаданого вечора та українізичної дискусії, яка розвинулася після вступного реферату **гр. Лося** і завваг б. воєв. **Борковського** — заслуговує на обширнішу згадку.

Зорганізував цю імпрезу — як ми вже згадували — „Клюб дискусійно-суспільний". З чиєї ініціятиви? Про це ріжно кажуть... Помітна навіть для пересічного знавця актуальних українсько-польських взаємин участь в одній дискусії віч-на-віч двох контрастово протилежних сторін: **Ромер—Лось і Борковський** — дала вже багато матеріялу для найріжніших рефлексій. Одні говорять, що почин до тих політичних зустрітин вийшов з офіційних кол, інша версія приписує її авторство полякам консерватистам. Від себе додамо, що ціла імпреза відбулася у майже замкненому гурті людей без реклями і розголосу, а заінтересовані нею журналісти мусіли виказати багато „нюху і сприту, щоб мати змогу прислухатися дискусії".

На салі мазовецьких князів на старому місті прибуло понад 70 осіб з політичних, парляментарних, військових і пресових кол. Збори відкрив б. мін. Авґуст **Залеський,** голова клюбу, що проводив ними на зміну з секретарем б. мін. Г. **Штрасбурґером.**

Приявні з зацікавленням вислухали ядерної промови гр. Лося з відомою для українського читача „конструктивною програмою" розвязки українсько-польських взаємин у Сх. Галичині, виказуючи увагу і при загальних політичних виводах б. воєв. Борковського.

Зате інше враження викликав бундючний виступ п. **Ромера.** Проф. Ромер виказував підчас промов попередників помітне невдоволення і зденервування. Хвилювався теж підчас перерви, на якій подали чай. Коли прийшов до слова, виняв привезені з собою скомпліковані таблиці з „науковими" даними про „курченесє"... Коли побачив, що його промова не ділає (так, як нпр. ділала була на памятних його виступах в листопаді м. р. у тутешньому „Зажевю") на слухачів переконливо, почав кидати громи на Митрополита Шептицького, на українське духовенство і кооперацію, цитуючи на зміну... Тацита і Святе Письмо, що їх приніс із собою.(!!)

Доходило до того, що деякі слухачі, як нпр. Ксаверій Прушинський почали голосно домагатися, щоб промовистий професор скінчив свою філіпіку.

Ще більше незнання в українській справі виказав черговий промовець полк. **Садовський** з редакції „Польскі Збройної", що своїми теревенями міг лише скомпромітувати свою ґазету. Зрештою самі поляки, як гр. Дідушицький, сен. Соболевський чи посол Кржечунович полемізували з його фантастичними тезами. М. і. підчас промови посла Кржечуновича дійшло до цікавого інциденту: знервований п. Ромер вигукнув: „Я вас не вважаю(!) послом", а опісля висловився ще й зневажливо про урядові чинники. Це викликало загальне невдоволення, а дехто очікував хочби негайної інтервенції найбільше до того покликаного полк. Садовського, але він вдавав, що нічого не розуміє...

У загальному п. Ромер уперше на прилюдних зборах у Варшаві мав слухачів, що його не оплескували, а навіть скомпромітувався, виказавши брак поважної, або хоч будьякої реальної концепції в українській справі. Тимто не дивно, що п. Ромер старався — як мога — відігратися. Вже на другий день оенерівське АБЦ — принесло ніби „спеціяльно зі Львова написане" інтервю із ним... В дійсности це інтервю

приготували — як кажуть — у Варшаві ще перед відчитом для підтримання захитаного авторитету п. Ромера, як знавця „руської справи". Великий жаль має — як кажуть — старий професор до посла Кржечуновича, з яким разом подорожував до Варшави. Щож „фаціюнт перігрінатіонес амікос, фаціюнт інімікос"...

*

Як довідуємося, побут проф. Ромера у Варшаві дав йому нагоду відбути кілька конференцій з важливішими представниками антиукраїнського курсу. На тих конференціях мали м. і. обговорювати справу відношення до акції О. З. Н. в Галичині, як і відношення до акції майора Домоня, що є, як відомо — фактичним намісником перенесеного ґен. Токаржевського у СПОСС. Проф. Ромер не ентузіязмувався — як сам зрештою недавно писав — діяльністю перенесеного ґенерала.

У „народових" колах Варшави очікують збірного приїзду пп. Ромера, Ґломбінського і інших львовян з демонстраційним рефератом про „українську небезпеку", що мав би стати відплатою за останні успіхи „голувковців". Слід підкреслити, що після останніх виступів проф. Ромера, багатьох поважних польських діячів, особливо журналістів почало вважати його антиукраїнські пассуси, нагодою для... атак проти польського уряду.

II.

В тиждень пізніше, відбувся в тій самій салі великий відчит на тему **„Зариси української проблеми на тлі сучасної ситуації в С. С. С. Р.".** Запрошений Інститутом Націольоґічних Дослідів, що орґанізував відчит, прелеґент **д-р Талей**

В. СОМЕРСЕТ МОҐЕМ.

ОБОРОНА.

Я завсіди був переконаний, що коли якась жінка рішила вийти за якогось мужчину, то нічого не може його спасти крім негайної втечі. Один із моїх приятелів бачучи таку загрозу, сів на найближчий корабель (з єдиною зубною щіточкою замість багажу) і довгий рік мандрував довкола світа; коли-ж рішив, що він уже безпечний (жінки — непостійні, думав, і за рік забувають про нас) і висів у тому самому порті, перша особа, яка весело вимахувала до нього рукою була саме дама, перед якою він був утік.

Я знав раз чоловіка, який у подібних обставинах пробував сам дати собі раду. Він звався Роджер Чарінґ. Він уже був немолодий, коли закохався в Руті Барльов і мав досвід, але Рута Барльов мала хист чи прикмету, супроти якої чоловіки були безборонні. Ця прикмета відобрала Роджерові здоровий розум і придбану життєву мудрість. Пані Барльов була вже подвійною вдовою, мала чудові карі очі, вони кожної хвилини готові були плакати. Цими очима вона вміла сказати, що світ був для неї немилосерний і що вона терпіла більш, ніж будьяка друга жінка у світі. Якби ви були таким міцним і багатим, як Роджер Чарінґ, ви нехибно мусіли б собі сказати: „Я мушу стати між клітвами життя і цим безрадним створінням і прогнати смуток з тих великих, коханих очей!"

Я чув від Роджера, що всі поводяться з панею Барльов дуже зле. Вона належала імовірно до тих нещасниць, яким скрізь не ведеться. Коли вона вийшла заміж то чоловік бив її; коли вона звернулася до якогось біржевика то він ошукав її, а коли найняла кухарку то вона любила запиватися. Якби була взяла на виховання ягнятко то воно здохло би.

Коли Роджер сказав мені, що він нарешті переконав паню Барльов вийти за нього, я побажав йому щастя.

— Я сподіюся, що ви подружите одне з одним — відповів Чарінґ. Вона трохи боїться вас і каже, що ви без серця.

— Не розумію чому.

— А вона вам подобається?

— Дуже.

— Вона мала страшне життя і мені дуже її жаль

— Без сумніву — я закінчив.

Я не міг сказати більше, бо знав, що вона дурна, любить сплітки і тверда як цвях. Коли ми зустрілись вперше, ми грали бриджа і вона двічі зіпсувала мою найкращу карту. Я поводився як янгол, але признаю, що не мав би нічого проти того, щоб витиснути сльози з її очей. При кінці гри, коли ми обидвоє програли, вона заявила, що перешле мені чек на цей довг і цього не зробила.

Роджер познайомив її зі своїми приятелями, купив їй самоцвіти, водив скрізь. Їх шлюб був назначений невдовзі. Роджер був дуже щасливий. Він робив добре діло і знаходився в небувалій ситуації, яка його захоплювала.

Та зовсім несподівано він розчарувався своєю нареченою, зовсім охолов до неї. Причини не знаю. Може він зажурився розмовами з нею, хоч не уявляю собі про що він міг з нею розмовляти, — може її благальний погляд перестав робити враження на його чуле серце. Його очі дивилися нараз ясно на світ і він мав ясну свідомість, що Рута Барльов загадала собі вийти конче за нього заміж. Тоді він зложив святочну присягу, що за ніщо у світі він з нею не ожениться.

Тепер, коли він уже пізнав ближче її вдачу з усіма фізичними нахилами, він зрозумів, що якби хотів звернути їй своє слово нареченого, вона зуміла б добути із своєї рани пронизливі окрики болю. Дотого завсіди неприємно для джентельмена виганяти жінку. Знайомі моглиб думати, що вона зробила щось нечесного.

Роджер затримав свої почування для себе і ні словом ні жестом не зрадив себе, що вони змінилися. Він виконував надалі всі бажання Рути — брав її зі собою на обіди та вечері, до клюбу на карти, присилав їй квіти, був симпатичний і закоханий. Він мешкав у готелі, вона у пансіоні і вони рішили, що візьмуть шлюб, як тільки знайдуть відповідну хату. Вони почали шукати за нею. Роджер насилав Руті посередників і ходив з нею оглядати доми. Нелегко було найти щось відповідне. Посередники зголошувалися щораз частіше. Роджер і Рута оглядали доми основно від льохів до горіща. Одні були за малі, другі за великі, одні за далеко від осередку міста, другі в самій середині, одні за дорогі, другі занадто зруйновані, одні не мали досить свіжого повітря, другі мали за великі продуги, одні мали за мало соння, другі за багато диму.

Роджер умів у кожному домі найти якісь хиби. Він не міг згодитися на те, щоб його кохана жіночка мешкала в будьякому домі. Шукати за домом — прикра річ, затяжна справа. Рута почала відчувати втому від тої невпинної ходанини. Роджер прохав її, щоб мала терпець, адже десь мусить бути якийсь гарний, вигідний домик, саме такий, якого їм треба і що при дрібці витревалости вони його знайдуть. Вони оглянули сотні домів, сходили тисячі сходів випробували тисячі кухонь. Рут тратила гумор.

— Коли ти не знайдеш хутко дому, я готова передумати своє рішення. Коли все так піде далі, то ми не поберемось і за десять років.

— Не говори так. Я благаю тебе бути тер-

ПОВІДОМЛЯЄМО ШАНОВНИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

що з днем 15 березня ц. р.

СТРИМАЄМО

ДАЛЬШУ ВИСИЛКУ „ДІЛА“

ВСІМ, ЩО ЗАЛЯГАЮТЬ З ВИРІВНАННЯМ ПЕРЕДПЛАТИ

Бжезінський, б. польський консуль у Харкові, накреслив перед чисельною авдиторією (поверх 100 осіб) загальну політично-економічну ситуацію у цілому С. С. С. Р., давши на її тлі пластичний образ ситуації і настроїв у сов. Україні.

Особа прелеґента, що недавно повернувся з зліквідованої економічної стійки у Харкові, як і актуальність обговорюваної ним проблеми (чейже саме тепер відбувається московський процес, в якому стільки місця займає справа національної акції на Україні) — стягнула еліту добірної варшавської публики, серед якої помітили ми м. і. членів У. П. Р. з головою Мудрим на чолі, голову В. І. О. проф. Тимошенка, дир. Папроцького з президії міністрів, нач. Окуліча, проф. Д. Дорошенка, Лотоцького, Кордубу, Стрийковського, послів Васілевського, Жиборського, ред. Бончковського, багатьох представників наукових організацій і інституцій, визначних польських і українських публіцистів, військових, представників дипльоматичного, літературного і культурного світу, врешті кореспондентів краєвої і закордонної преси.

Після вступного слова провідника зборів радника **Зеленевського,** забрав голос прелеґент і в майже півторагодинному відчиті основно обговорив стан української справи над Дніпром, попередивши її обширним вступом про загальну ситуацію в Совітах.

При нормальному розвитку подій, змін у Совітах, сподіватися не слід, але не можна там дотепер помітити при всіх спробах Москви — спільного об'єднального гасла, навпаки помітні **щораз більше індивідуальні національні рухи.**

Без огляду на всі удари в інтеліґенцію, при всьому терорі, слабого національного потенціялу серед широких верств народу — **природне джерело національної струї б'є там без перерви. У всіх тих революційних протибольшевицьких зрухах українці можуть відограти першу ролю.**

Після такого твердження прелеґент схарактеризував Україну, ґеографічно, ґеольоґічно, промислово і врешті на підставі власних обсервацій заявив, що 30 міліоновий український нарід, що 1000 років тому разом з Польщею вступив на шлях історії, без огляду на сумні переживання **зберіг багато конструктивних зах.-европейських первнів.** Нарід цей не використав коньюнктур можливо тому, що не полягав на власних силах. Ще у 1921 р. Польща підписала мирний договір з „Україною“, але від того часу сталося так багато, що український нарід замкнувся в глибинах національної душі. А проте ознаки нових струй серед українців можна доглянути.

Тут прелеґент цитує відомі події на Україні за останні роки, а опісля доходить до висновків:

Гноблення національного руху українців **може вже навіть завтра викликати революцію чи повстання. Українцям бракне щоправда витревалости й готовости, але їх тактика мусить в собі мати більше з лиса як із льва.**

Українці — на думку прелеґента — все є українцями і без огляду на всі розчарування — творять гідний польського зацікавлення потенціял. **Немає сьогодні серед українців в У. С. С. Р. москвофільської орієнтації,** можуть бути лише совітофіли. **Поляки повинні — на гадку прелеґента — так вести свою політику супроти українців, щоб не наражувати свого імени „на шванк“ перед Сов. Україною.** Прелеґент вірить, що наворот історії у властивому напрямі її розвою буде можливий.

Ми переповіли — очевидно — тільки провідну думку цікавих виводів д-ра Бжезінського, що підчас свого побуту у Харкові і подорожей по Україні мав нагоду перевірити на місцях совітську пропаґандову теорію з дійсністю.

Про велике зацікавлення відчитом, свідчила довга дискусія, що розвинулася після нього.

Дискутанти (проф. Стрийковський, М. Кордуба, адв. Липацевич і багато інших) задавали прелеґентові питання і самі розвивали поодинокі фрагменти відчиту. М. і. порушено справу православної Церкви, судівництва, найнижчої адміністрації, польської меншини в Україні та її відношення до українців, далі справу саботажів, відношення до можливого інтервенційного чинника зверха, тощо. Кількох молодших польських журналістів інтересувала можливість німецької інтервенції на Сході Европи, представник японської преси цікавився спеціяльно питанням повстанчої діяльности, і загал слухачів — треба признати — слухав цікавих вияснень і контроверсій з неослабленою увагою.

Враження з цього поважного відчиту — в протиставленні до іґнорантських виступів деяких учасників попередньої українiстичної дискусії — наскрізь позитивне. **Гром.**

Що писало „Діло“ 50 років тому

Ч. 42. Вівторок, 6. березня (23. лютого) 1888.

ПОЧИН.

„Щоб раз на все покласти край жидівському пануванню в наших Карпатах, вирішили основати таке товариство, що могло би взяти у свої руки цілий промисл гуцулів і так його вести, щоб згодом мати по цілій Галичині і навіть за границями свої склади з гуцульськими виробами. Найвідповіднішим способом до цього признали створити торговельне товариство, яке назвали „Карпатською Крамницею“ та на місце її осідку призначили Яблонів“.

Читаємо це у статті п. н. Карпатська Крамниця“. Почин до цього дала коломийська „Народня Торговля“. Окремий комітет зібрав декларації около 100 членів, що підписали уділи на 2000 зр., та закупив площу та дім крамниці. У пляні було: збувати на долах гуцульські вироби (деревляні, ткацькі, гончарські), а звідти доставляти в гори збіжжя, причому „Карпатська Крамниця“ мала тримати і всі спожиткові товари.

НАВІТЬ В ЧАСІ МИРА.

„З Варшави повідомляють, що командантам російських твердинь дістали нові інструкції, які значно поширюють обсяг їх влади навіть і в часі мира. Поліція обов'язана здавати їм звіт про настрій мешканців та про переїзд чужих осіб, при чому комендант має право прогнати з міста кожного, що видався йому небезпечним. Для закупу нерухомостей в окрузі твердині треба дозволу команданта. Комендант має право видалити з міста в часі війни значну частину мешканців, брати їх до роботи при укріпленнях і т. д., словом командант має диктаторську владу“.

В ІНТЕРНАТІ „ЗМАРТВИХВСТАНЦІВ“.

У першому шкільному півроці 1887-88 було в інтернаті „Змартвихвстанців“ „71 учеників; в цьому 64 русинів, 4 поляків і 3 болгарів. До руської гімназії ходило 53, до польської 13, до реальної школи 1, до університету 4. Таких, що платили, було 30, священичих синів 24. Двох вислали Змартвихвстанці до Риму, цими днями виїздить третій. Стипендій від повітових рад і від приватних осіб було в цьому півроці 1900 зр., батьки учеників вплатили 2767 зр. В преліміларі доходів на рік 1888 знаходяться позиції: запомога від сойму 4500 зр., львівська „опіка“ вложить 4501 зр., краківська „опіка“ 3541 зр.; з Великопольщі (з Прус) прийде 4825 зр.“.

Пригадуємо: „Змартвихвстанці“ — польський місійний чин, що повстав у 1842 році і має свої місії в Канаді, Тексасі, Китаю, Болгарії і колеґії в Римі, Відні, Кракові й у Львові.

здивою. Я саме дістав новий спис вільних домів. Є там яких шістьдесять.

І вони знову шукали. Минуло два роки. Рута спохмурніла; її промовисті ясні очі замрячилися. Є межа людського терпцю. Рута Барльов чекала терпеливо як янгол, а проте почала бунтуватися.

— Чи ти маєш намір зі мною оженитися чи ні? — вона спитала його.

Її голос звучав шерстко, як рідко, а проте Роджер відповів якмога найніжніше:

— Певно, що маю. Ми поберемося, як тільки знайдемо дім. Я саме чув про один дім, який буде для нас відповідний.

— Я вже дістаю паморокив від оглядин домів.

— Моя кохана! Мені здається, що ти перетомилася трохи.

Рута положилася до ліжка. Вона не зустрічалася з ним більше, а він розпитувався за її здоровля і далі посилав їй квіти. Крім цього щодня він таксамо ніжно писав до неї, як колись і повідомляв про новооглянені доми та адреси нових, які мусять скоро оглянути.

Минув тиждень. Роджер дістав лист такого змісту:

„Роджере! Я не вірю, що Ви мене кохаєте. Я знайшла когось, хто хоче мною справді заопікуватися і я беру з ним сьогодні шлюб. — Рута.“

Роджер відписав негайно посланцем.

„Руто! Ваша вістка потрясла мною до глибини душі. Я ніколи не забуду цього удару, але думка про Ваше щастя стоїть у мене на першому місці. Я дозволяю собі долучити тут нові проспекти домів, які прислали мені з бюр саме сьогодні. Я певний, що Ви найдете між ними дім, в якому зможете жити щасливо. — Роджер“.

Перекл. в. б.

Закарпаття.

ХТОЖ ВИГРАВ ПЛЕБІСЦИТ?

Під таким наголовком ужгородське „Українське Слово“ пише:

Відома річ, що шкільна влада наказала голосувати по наших селах у справі шкільних підручників. Як відбулися ці голосування, про те ми вже реферували й раз-у-раз реферуємо. Досить того, що наші „русскіе“ і їх приятелі з чеського табору трубіли й трублять на все горло про велику перемогу „русских учебників“.

Питання було ясне: „Русская граматика Сабова, чи малоруська (українська) граматика Панькевича“? Батьки мали відповісти, за якою граматикою і в якій мові треба їх дітей вчити.

Згідно з урядовими повідомленнями в 310-ти школах більшість заявилася за граматику Сабова, отже за московську мову, 170 — за граматику д-ра Панькевича, тобто за українську мову навчання. Одним словом виграли московські книжки.

Тепер один редактор питався у шкільному відділі, що буде в тих школах, де більшість дістала граматика Сабова і якою мовою будуть у них учити? Бо в багатьох селах ухвалили граматику Сабова, а тепер батьки протестують проти того, щоб їх діти вчилися з московської книжки.

На цей запит секретар Шкільного Відділу, Чепіль відповів:

— По русски (великоруськи) не можна вчити!

— Отже, треба вчити по малоруськи, по українськи — відповів редактор.

— Ні, по карпаторуськи — сказав п. Чепіль.

— Алеж такого запиту — продовжував редактор далі — не було!

— Правда. — відповів радник Хмелярж. — Ми хотіли й це написати, але не було на це місця.

Ось так виглядає вислід голосування.

Питався ще редактор, де картки голосування і кілько голосувало за руськими і кілько за українськими підручниками.

— В нас такої статистики нема — була відповідь, — може десь у шкільних інспекторів буде.

Настирливий редактор пішов ще й до референта шкільних справ при губернаторському уряді, до радника Грибовського. Цей заявив: „Ми ще такої статистики не маємо від реферату. Урґували ми вже кілька разів, але не дістали нічого! Не знаємо, кілько було всіх голосів і кілько голосувало за одним чи за другим напрямом. Здається, нам треба буде звернутися у цій справі аж до Міністерства Шкільництва, бо й ми радіб знати, як поділилися голоси.“

Це сказав радник Грибовський.

До цього додамо від себе: „І ми радіб знати, і так само радіб знати, де зібрані ці голоси, хто і як їх контролював та рахував.

ЯК ПРАЦЮЄ УЖГОРОДСЬКА ФІЛІЯ Т-ВА „ПРОСВІТА“.

Дня 30-го січня ц. р. відбулися чергові загальні збори філії Т-ва „Просвіта“ в Ужгороді при участи 78 делеґатів, які заступали 31 читалень з ужгородської округи. Філію заложено перед 6-ти роками. Приділили їй 37 сіл ужгородської округи, з яких тільки в 14-ти селах були читальні „Просвіти“. За перший рік філія заложила чотири нові читальні і багато читалень з тих, що вже істнували, зактивізувала.

За час від лютого 1936 р. до 30-го січня 1938. р. філія:

1. Заложила 6 нових читалень і підготовила ґрунти, щоб заложити дальших дві; таким чином сьогодні філія має 24 читальні.

2. Відбула 29 поїздок по читальнях і по селах, де ще читалень не було, з рефератами та за інформаціями. До цієї праці притягнула коло 30 свідомих ужгородських громадян.

3. З початком січня 1937 р. зорганізувала однотижневий „Просвітянський Курс“, в якому взяло участь 40 делеґатів, яких делеґували читалень. На курсі прочитали 17 лекцій ...

33 години) на науково-культурні і практично-організаційні теми.

Від останнього місяця філія утримує постійного люстратора, що вже відвідав майже всі читальні та веде підготовну працю, щоб заложити нові читальні в окрузі.

Філія мала 4.909.95 кч. прибутків і 2.940.10 кч. видатків.

На цих зборах вибрали головою філії д-ра Володимира Пежанського, що був досі головою, і до виділу: Михайла Карбованця, Федора Шимоновського, Андрія Мересія, Юрка Вакулу й Василя Чола. Заступники: Е. Волощук, Ю. Манівчук. Контрольна комісія: Михайло Вербинець, Микола Цуперяк.

РОЗБУДОВА УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ.

Ужгородський український часопис „Свобода", орган табору о. А. Волошина довгі роки виходив як тижневик. В останнім числі „Свободи" читаємо, що цей часопис, ідучи слідами „Українського Слова", також буде виходити двічі в тижні. Редакція „Свободи" звертається до українського населення Закарпаття підтримати свій часопис який називає „наймодернішою зброєю" в боротьбі за права українського народу.

Міністр Бек у Римі.

Міністр Бек приїхав учора до Риму з жінкою, директором кабінету, віцедиректором політичного департаменту міністерства і двома особистими секретарами. У Венеції повитав його амбасадор при Квіриналі, у Римі на двірці — мін. Чіяно, ген. секретар фашистівської партії Стараче й інші достойники, персонал обох польських амбасад у Римі та місцева польська кольонія.

Нині буде мін. Бек на авдієнції у Чіяна й Мусоліні.

Завзята битва в Палестині.

3 БРИТІЙСЬКІ ПОЛКИ І 6 ЛІТАКІВ У БОЮ.

У середущій Палестині дійшло до битви, найбільшої від початку палестинського збройного руху, між арабськими партизанами і 3-ма британськими полками, яким помагає 6 літаків. Кілька дрібних арабських відділів продерлося через перстень британських військ та дісталось до Трансйорданії.

Коло 80-ох арабів згинуло, чимало ранених.

Кружляк „Балеарес" затонув?

Барсельонське міністерство оборони подає в комунікаті, що минулої ночі дійшло коло рога Пальос до бою між обома еспанськими фльотами, підчас якого один червоний контрторпедовець сторпедував національний кружляк „Балеарес". Два британські контрторпедовці врятували залогу.

ЧОТИРИ РАЗИ ЗБОМБАРДУВАЛИ БАРСЕЛЬОНУ.

Еспанські національні літаки збомбардували в ночі зі суботи на неділю 4 рази Барсельону. Дотепер стверджено, що згинуло 9 осіб, ранено 20.

По широкому світі.

Еспанському червоному урядові загрожує криза на тлі суперництва між Негріном і Прієтом, що змагає до диктатури.

Австрійський міністр Цернато, ген. секретар „патріотичного фронту" виголосив перед мікрофоном велику промову, в якій підкреслив, що Австрія мусить зберегти незалежність і дотеперішній устрій.

Америка обняла владу над островами Кантон і Ерденбері у південній частині Тихого Океану, щоби там зробити летунську базу; претенсії до тих островів зголошує також Англія. Рузвельт зголосив права Америки до Антарктиди.

Еспанський національний уряд заіменував маркіза де Прата аґентом в Анкарі, Букарешті та в Атенах. Грецький уряд вишле мабуть адм. Ботсаріса як аґента до Бурґосу.

Італійський міністр закорд. справ Чіяно приїде у квітні ц. р. до Анкари з ревізитою.

Турецький уряд ухвалив буджет у висоті 248 міліонів фунтів. У порівнянні з минулим роком він збільшений на 17 міліонів, з чого 75 мілн. припадає на національну оборону.

Німецький уряд вислав пастора Німелера до концентраційного табору.

Варшавські студенти та „Союз Українок".

Пишуть нам із Варшави:

Від якогось часу частина варшавських студентів-українців „зактивізувалась" на фронті — внутрішньої боротьби з українцями. Боротьба йде нібн проти одного політичного осередку, та фактично б'є по тих бідних українських установах і організаціях, які конструктивно працюють на чужонаціональному терені та намагаються підтримувати єдність української кольонії і її культурний та товариський звязок.

Політична боротьба нас не цікавить і хай нею займаються політики, хоч не можемо зрозуміти, який глузд з суто-політичної кампанії українських студентів — проти якихнебудь **українських** осередків на **польському** варшавському ґрунті! Очевидно, що для поляків і всіх тутешніх чужинців — це жалюгідне видовище, як жруться українці з українцями, замість займатись спільно, кожний по свому, як і де може та вміє, пропаґандою української справи!

Але, як сказано, це тільки уваги мимоходом, бо цікавиться нас боротьба проти істнуючих громадських установ, головно проти варшавського „Союзу Українок-Еміґранток". Ця організація займається найбільш конструктивною та аполітичною працею, яку тільки можна собі уявити. Вона уладжує відчити, запрошуючи прелеґентів із ріжних політичних таборів, концерти, вечірки, літературні академії, гутірки та товариські сходини, які — за відсутністю постійного українського клюбу — стали фактично єдиним тереном українського товариського життя у Варшаві. Крім того „Союз-Українок Еміґранток" займеться справою, що нею всі нехтують: журиться долею дітей, які прийшли на світ вже на польській етнічній території і яким грозить — незнання рідної мови та грамоти! Навчання сиріт українських еміґрантів у власному захисті у Перемишлі — це та національно-культурна та харитативна праця, яка чейже повинна зєднати собі прихильність і активну підтримку всього українського громадянства без огляду на політичні погляди, без огляду на симпатії та антипатії до ріжних доктрин та ріжних — осіб.

Тому не можна ніяк зрозуміти, як українські студенти-патріоти можуть дати себе спонукати (бо хтось мусів піддати таку геніяльну ідею!) впр. до — бойкоту вечірок варшавського „Союзу Українок", — бодай теоретичного бойкоту, бо у практиці чимало розумніших студентів його — на щастя — не тримається. Як це личить українським студентам — проголошувати „бойкот" товариських імпрез рідної організації та одночасно самому відвідувати вечірки **російські?!** Або: кидати громи на те, що на такій то вечірці Союзу Українок продавали алькоголь (продавали — кому знали та в міру), та одночасно допускати до такого згіршуючого явища, що студенти з власної вечірки вибігали до сусіднього шиночку?!

Прикро про це писати, але й не можна поминути мовчанкою, тим більше, що більшість студентів паде в таких випадках жертвою кількох одиниць, які „тягнуть" за собою малопоінформованих товаришів. Чи справді українські ідейні та розумні студенти у Варшаві не могли б призадуматись над питанням, що у польському столичному місті є чимало іншої праці для українця, а не боротьба з рідними організаціями?!

Ревія народніх одягів.

Традиційний уже „Вечір народньої ноші", що його уладжує від кількох літ у Львові кооператива „Українське Народне Мистецтво", відбувся 3. ц. м. з повним успіхом. Про народні обряди (весілля з Березова й Чертежа) та бойківські танки була вже рецензія в попередньому числі „Діла". Тепер подаємо короткий опис ревії народніх одягів.

Перша група — наддністрянське Поділля: жіночі одяги з Волковець і Вільхівця (Борщів), Горошови (Заліщики) й ін. Темний кольорит вишивок і опинок, неначе спечених гарячим подільським сонцем. У цій групі був одинокий одяг з Буковини: п. Сімовичева виступила в одягу з Мамаївець зпід Чернівець.

Ясніший, червоний кольорит мали одяги з Покуття, з Русова, Заваля й Карлова (Снятин), з Тишковець і Якубівки (Городенка). Цікаві одяги зі Сновидова (Бучач) з старовинними перемітками.

З Печеніжина приїхали дві міщанки, з гарно вивязанними, рясованими перемітками. Рідкий був верхній одяг старшої жінки, „петек" з Цуцилова (Надвірна). В цій групі виступило дівчатко в космацькому, помаранчевому одязі (одинокий гуцульський одяг на цьому вечорі).

Шляхотська група з Березова (Коломия), яка вивела весілля, відзначилася старинними жіночими корабликами на головах під хустками. Це ремінісценція з козацьких часів. Цю групу зорганізувала і привезла до Львова п. Білозорова, дружина лікаря з Коломиї.

Загальну увагу звернули два дівоцькі одяги з Ключева (Коломия), молодої і дружки, з великими вінками з піря.

Велику ґрупу творили бойківські одяги з Долинщини, Калущини, Сільщини й Турчанщини. Цікавий був одяг зі Славська (Сколе) — старинний крій сорочки, на голові „чички". З Плоского (Турка) були дві пари танцюристів, які відгуляли справді по мистецьки „шторцака" і „турчанську коломийку" з веселими співанками. Дівчата мали характеристичні мальованки з широким узором, хлопці старовинні бойківські лейбики. Одяг з Борині (Турка) відзначався оригінальною гуньою з коліровими вишивками.

З Самбірщини був один характеристичний одяг старшої жінки з Дорожева.

Лемківщину репрезентувала група жіночих одягів з Боського (Сянік), Граба й Висової в білих полотняних одягах. Найбільш оригінальний був зелений вінець молодої, що йде просити на весілля, довгий майже до землі. Організацією цієї групи занялася п. Добоньська, що веде в музею „Лемківщина" в Сяноці відділ народнього мистецтва.

З Бузеччини був один старовинний жіночий одяг з рясованою переміткою. Цікаво, що в Бузеччині йде тепер реґенерація народніх одягів під впливом пропаґанди й таких імпрез, як „свято селянки".

З Підгаєччини був один дівоцький одяг з вінком молодої з Голгоча. Дуже характеристичний був одяг з Добромірки (Збараж). Дальше були цікаві одяги з Комарнянщини, й Перемишлянщини.

Сокальська група (Угринів, Ліски, Горбків, Копитів), характеристична своїми квітистими вишивками і білим зверхнім одягом. Зорганізувала її п. Хоминська.

Волинську Землю запрезентувала група одягів з Ковельщини. Звертали увагу червоні вишивки, самодільні спідниці в кратки або пояски на червоному тлі.

Підляшша заступали жіночі одяги з Володавщини. Рясовані спідниці з білого полотна з широкими тканими взорами, свити з бронзового сукна з бічними клинами й поясами, на голові перемітка, звана „плат". Підляську групу зорганізувала як і минулого року п. Олесіюкова з Володави.

Наддніпрянщину заступили 4 гарні одяги з Полтавщини й Київщини.

Вкінці виступила група селян з Чертежа (Журавно). Звертали увагу білі вовняні свити з гаптованими взорами й довгі білі завої на голові. Зорганізували цю симпатичну групу п-ні Дида і п. Кизимишин.

Вичерпуючі пояснення до всіх цих одягів давала м-р Ірина Гургула, яка вложила багато праці над підготовкою цієї ревії. Також п. Ір. Павликовська, Л. Бурачинська та інж. Ст. Чижович присвятили багато праці цій імпрезі.

Всі одяги були типові для даних околиць; деякі з них дуже архаїчні, як з Покуття й Бойківщини. На жаль багато околиць було незаступлених, або дуже слабо заступлених, як Яворівщина, Перемищина, Гуцульщина, північне Поділля. На чергових показах народньої ноші треба подбати, щоб були заступлені всі околиці, бо тільки тоді найкраще виступає ціле багатство нашої народньої ноші у всіх її численних відмінах.

ВИСЛІД ВИБОРІВ У БОЛГАРІЇ

Вчора відбулися в Болгарії вибори. Вибрано 48 послів, з яких 30 стануло по боці уряду

Сторінка без політики.

Анекдоти про Ідена.

В Ню-Йорку є бюро, яке подає кожного тижня спис імен, що про них найбільше говорять. Це, так сказатиб, „термометр слави". Популярність одної людини збільшається, іншої меншає.

Та всім відомо й без того бюра, що в останніх часах найпопулярнішою людиною став міністр Іден після своєї несподіваної димісії. При цьому оповідають, ще про нього багато анекдот.

Сен Граніє незвичайно інтелігентний паризький артист оповідає подію, яка є доволі вдброю характеристикою Ідена.

Було воно в Женеві. Артист і міністр сиділи зовсім випадково при сусідних столиках і снідали. Зразу ж вина Іден замовив собі лімонаду. Йому подали кілька цитрин і витискальце. Сен Граніє був счудований вибором такого напитку, але кожна людина має свій смак і про те годі спорити.

До цитринового соку впало кілька кісточок. Іден почав виловлювати кісточки соломкою. З трудом виймив одну кісточку, виймив другу, але третя сховзнулася і впала знову до шклянки. Іден починав тоді свою працю наново. Тривало воно доволі довго. Вкінці найелегантніший британець, законодавець моди, і доброго смаку стратив терпеливість, відкинув соломку і вложив до шклянки три пальці.

Між політикою та лімонядою мало спільного. Але людина все однакова в обох випадках.

Друга анекдотка про зустріч Ідена з Мусоліним у Римі.

При кінці розмови Мусоліні показав Іденові цілий ряд електричних ґудзиків на своїм бюрку:

— Бачите, наприклад, оцей ґудзик? Мені вистане потиснути і за кілька годин всі збройні сили Італії будуть змобілізовані!..

Іден на те усміхнувся:

— Вважайте, не помиліться!.. Не натисніть цього ґудзика, коли вам забагнеться, щоб вам принесли канапку або коробку папіросок. Відтак не легко буде знайти причину до виповідження війни!...

Фальшива мати.

Ця історія, що про неї тепер розписуються англійські часописи, надається знаменито як тема повісти або тема до фільмового сценарія.

Місіс Чендлерс самітна вдова жила на передмісті Ліверпулю і від двацяти літ виходила кожного дня над море, до пристані.

Яка то погода не булаб, спека, буря, чи дощ, старушка виходила з дому, йшла над море, стояла там пять хвиль, дивилася в даль і верталася домів.

Приятелі знали її тайну. Місіс Чендлерс була колись заміжня за шкіпером далекоплавного корабля. Коли він вмирав, домагався, щоб і його син став моряком. Хлопчину віддали до морської школи, до якої виїхав він двацять літ тому і від тієї пори завжди обіцяв у листах матері вернутися. Мати виходила до пристані, чи не звиться корабель, яким приїде її син.

Минулого року місіс Чендлерс померла. Перед смертю вона просила сусідку місіс Бровн виконати її одиноке бажання: син не повинен довідатися, що вона померла. Вона просила ще щоб сусідка піддержала в її імени листування і як він вернеться, щоб вона приняла його як рідна мати.

Син вернувся. У пристані кинувся він в обійми пані Бровн і плакав із щастя. Своєї матері він майже не памятав, автім чимало людина за 20 літ зміняється.

Семейна ідилля була без закиду. З оповідань покійної місіс Бровн знала всі подробиці дитинства молодого Чендлерса. Вони разом споминали минуле й укладали пляни на майбутність. Справді Чендлерс став для пані Бровн сином.

Та недавно молодець дістав анонімовий лист із насміхами. Обман вийшов наверх. Чендлерс щез ще того самого дня і ніхто не знає, де він. Побоюються самовбивства.

Стара сусідка мусітиме відповідати перед судом.

За що відповідати?

—o—

Дезертир у панцирному авті.

Минулого тижня урядовці Вальдвісе місцевости віддаленої 20 км. від Тіонвілля звернули увагу на панцирне авто, яке гнало полем. З авта виставали звернені на всі боки дула скорострілів. Панцирне авто звилося зі сторони Німеччини і гнало з найбільшою скорістю.

Заалярмували цілу прикордонну сторожу, одначе вона не мала причин до інтервенції. Панцирне авто затрималося само, переїхавши кілька кільометрів французькою територією.

В середині панцирного авта, найновішого моделю, сидів тільки один чоловік: молодий німецький вояк.

Підчас слідства дезертир виявив, що він проїхав серед ночі більше як 100 км., щоб добитися до французької території. Він забрав у своїй частині панцирне авто-позв, бо воно давало йому змогу переїхати кордон подальше дороги й виминути таким чином німецькі та французькі прикордонні стійки.

Авто сконфіскували, дезертира арештували.

—o—

Історія червоного однострою.

У військовому музеї Сомюра на виставі стоїть червоний однострій сотника Бурназеля. 2-го м. м. біля виставової шиби, в якій висить однострій, виставили почесну сторожу. Таку сторожу виставляють кожного року у роковини смерти сотника Бурназеля.

Сотник Бурназель згинув з приводу того червоного однострою. Так бодай каже легенда.

Підчас війни з ріфенами, сотник Бурназель дивував усіх своєю незвичайною відвагою та очайдушністю. Два роки командував він відділом спагіві, завжди появлявся в найнебезпечніших місцях. Сотник Бурназель ніколи не розставався зі своїм червоним однострoєм і до наступу йшов завжди з палицею в руці.

— Його благословив Аллах — говорили марокайські стрільці.

Сотник Бурназель виставляв себе може зо двацять разів на смертельну небезпеку. Його червоний однострій був прегарною ціллю для ріфенів. Він ніколи не клався підчас наступу на землю і ніколи не ховався від куль. І ніколи ні одна куля його навіть не зачіпила.

Після одного наступу ґенерал, який командував воєнними операціями, покликав до себе Бурназеля.

— Ви шукаєте смерти, Бурназелю!

— Я нічого не боюся...

Але я забороняю вам робити зі себе ціль для ворога. Прошу здіймити червоний однострій та одягнути, як інші старшини білий кітель. Це мій приказ!

Бурназель послухав приказу.

На другий день, 28. лютого, пішов він до наступу в білому кітлю. Вже перша куля поцілила його в руку. Однострій забарвився кровю. Він зробив ще кілька кроків. Друга куля поцілила його просто у груди. Капітан Бурназель упав, щоб уже більше не встати. Він згинув на місці.

І тому тепер кожного року, в день його смерти, виставляють почесну сторожу в Сомюрському музеї.

ВІДМОЛОДЖЕННЯ БРАМІНА.

„Дейлі Телеграф" повідомляє про таку сенсаційну подію:

77-літній „пандит" (вчений брамін) Малавія, який в 1909 р. був предсідником всеіндуського національного конґресу, перейшов тепер у Калькуті лікування відмолодження. Лікування переводив він в якогось йоґа, якому, як кажуть, минуло 173 роки, і тривало воно шість тижнів.

Увесь час підчас цього оригінального лікування пандит мешкав у спеціяльно уладженій для нього кімнаті над берегом Гангу. До тієї кімнати не продіставався ні один промінь світла. Увесь час жив він тільки молоком і вивареними травами, що їх давав йому йоґ. Тепер брамін житиме пять днів в іншій кімнаті, щоб поволі привикати до сонішного світла.

У висліді лічення здоровля браміна покращало, всі зморщини на лиці пощезали. Малавія знову може просто ходити, волосся на голові почорніло. В роті виросло йому чотири зуби. Крім цього поправився теж брамінові зір і він пише й читає без окулярів.

—o—

ПОДРУЖЖЯ ІШБЕЛЬ МЕКДОНАЛЬД.

Про намір дочки б. англійського політика і премієра Ішбель Мекдональд подружитися з кімнатним малярем Норманом Ріглі ми вже писали.

В мерії льондонського передмістя Гекстон відбулося 28. м. м. вінчання Ішбель Мекдональд і Нормана Рігли.

Щоб зберегти себе перед напливом фотографів та журналістів час і місце вінчання тримали в тайні. При підписі присутні були тільки: сестра молодої і старий приятель родини Мекдональдів д-р Бомар. Ні брата молодої, міністра кольоній Малькольма Мекдональда, і інших членів родини не було. Їх теж не повідомили про речинець вінчання. Церковне вінчання відбудеться в тіснім родиннім кружку кілька днів пізніше. Запрошень чужим не будуть висилати, тому, що жалоба в родині Мекдональдів ще не покінчилася.

—o—

ТІЛЕСНА КАРА В АМЕРИЦІ.

— Сподіюся, що мої запухлі очі дозволять мені те все бачити — закликала з радістю ...-літня американка місіс Єлисавета Клейґ-Мор, коли почула рішення суду, який присудив її мужові 20 ударів плетеними ременями. Муж бив і скривдив жінку й вона подала його до суду.

Екзекуція мала відбутися (тимчасом вже відбулася) на подвірі бальтіморської вязниці. По закону стейту Мерілєнд, в якому ще відбувається тілесна кара, жінка має право бути присутня при екзекуції мужа, якщо на цю кару засудили його за неї.

Всі американські часописи друкують на першім місці присуд бальтіморського судді та наводять порівнання між американською справою і недавнім процесом в Англії, де молодих людей із найкращого льондонського товариства засудили на кару биття „девятихвістим котом".

—o—

ВЕСЕЛЕ.

НАД ВОДОПАДОМ НІЯҐАРИ.

Провідник над водопадом до туристів: Пані і панове, оце перед вами найбільший водопад на світі і якщо пані хотіли би хвилину помовчати, то моглиб ви почути найкращий шум і рев води, що спадає на скелі.

КОЛИ ВІН ЇЇ ПІЗНАВ

— Петре, коли ти пізнав свою жінку?

— Коли я пізнав свою жінку?.. Щойно аж по шлюбі

Ще одно заперечення московських ревеляцій.

Крестінський заявив перед судом, що 1928. р. дав він у Берліні більшу квоту Альфредові Розенбергові. Цей останній вислав до прокурора Вишинського телеграму, в якій заперечує цей факт і домагається відложення розправи, щоби мати змогу очиститися від закидів.

Також Троцький заперечив деякі зізнання в московському процесі. Від московського уряду дістав він лише раз, у Стамбулі 2.500 долярів, більше ніяких грошей ані він ані його син не дістав.

Французький посол Ніколь заявив, що він ніколи не відбував з Раковським розмов, про які той оповідав перед судом.

Начальний редактор французького щоденника „Ордр" — Бюр зовсім не говорив з Раковським підчас поїздки Лявaля до Москви.

Соціяліст Дан, якого Чернов назвав німецьким шпигуном, заперечує все, що про нього говорили на московському процесі.

Леді Пейдж та б. міністр Алєксандер з обуренням заперечують на сторінках преси все, що про них сказали перед судом Раковський і Зеленський.

Італія не бере під увагу жидівської кольонізації Абісинії.

НЕГУС ДЕМЕНТУЄ ЛЬОНДОНСЬКІ СЕНЗАЦІЇ.

Італійське міністерство пропаґанди рішуче дементувало поголоску, немовби італійський уряд плянував кольонізувати жидами Абісинію.

„Дейлі Геральд", а за ним і „Сандей Кроніка" подали вістку, що мін. Галіфакс посередничить між італійським урядом і б. негусом, якому Мусоліні буцімто запропонував віддати четвертину Абісинії під володіння під італійською зверхністю, щоби тим способом присмирити всі абісинські племена.

Гайле Селясіє заперечує ці поголоски.

—o—

Етноґрафічна вистава Полісся.

В неділю, 6-го березня ц. р. в год. 12-тій відбулося відкриття етнографічної вистави „Полісся", яку в салях Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка уладило Т-во Прихильників Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка. Вистава, яку відкрив директор Музею д-р Ярослав Пастернак у присутності понад 150 гостей, уладжена так, що дає повну картину тієї гарної й цікавої частини нашої країни. Багато заступлений відділ народньої ноші, вишивок, є відділ кераміки, рибальського приладдя і т. д. Ціла серія рисунків дає тим, що ніколи на Поліссі не були, уяву поліського села та краєвиду. Вистава справді цікава і можна сподіватися, що наше громадянство захоче скористати з нагоди і познайомитися з Поліссям. До докладнішого познайомлення причиняться багато виклади, що їх уладжує Т-во Прихильників Музею НТШ у звязку з виставою. Можна буде довідатися про матеріяльну культуру Полісся, про поліські звичаї й вірування, про національне обличчя Полісся, антропольоґічний тип поліщуків і т. д. Цей, так сказатиб, місяць Полісся, започатковує „Вечір поліської пісні".

Новий політичний процес у Золочеві.

ДЕВЯТЬОХ МОЛОДИХ УКРАЇНЦІВ ПЕРЕД СУДОМ ПРИСЯГЛИХ.

В понеділок 7. ц. м. почався перед судом присяглих у Золочеві третій з черги великий політичний процес проти девятьох молодих українців.

ЩО КАЖЕ АКТ ОБВИНУВАЧЧЕННЯ.

Акт обвинувачення ділить підсудних на три групи. До першої зачисляє тих, які брали безпосередню участь в нападі на Ясінських в Белзці; до другої і третьої тих, які помагали першим в утечі. Підсудні відповідають за злочини зі ст. 97, § 1, 225. § 1, 259. і 148 § 1. кк.

З пятьох учасників нападу стає перед судом лише трьох, бо один з них згинув підчас утечі, один ще скривається. Учасниками нападу — каже акт обвинувачення — є: 1) **Кук Іларій**, 22 роки, скінчив 6 гімназійн. кляс, з Красного; 2) **Качор Володимир**, 28 років, зарібник з Лисиничих Пасік коло Львова; 3) **Цица Петро**, 24 роки, абсольвент гімназії з Ремезівець, купець шкіряних товарів. Всі три підсудні — каже акт обвинувачення — належали до ОУН і вбили 6. травня 1937. р. Марію Ясінську та Мечислава Ясінського в Белзці і забрали їм 610 дол., 1.200 зол., 2 револьвери і портфель.

Дальші три підсудні це: 4) **Ярослав Дзядига**, 30 років, абсольвент гімназії, з Дуброви, пов. Перемишляни; 5) **Василь Галапа** 23 роки, абсольвент гімназії, помічник люстратора філії „Просвіти", з Подусова, пов. Перемишляни; 6) **Володимир Івахів** рільник, жонатий 36 років з присілка Рівне коло Підусільної. Вони обвинувачені за приналежність до ОУН, укривання перших трьох підсудних, влекшення їм утечі і затирання слідів. Чергові два підсудні: 7) **Тимотей** і 8) **Григорій Дзядига** 37 і 25 років, рільники з Дуброви, обвинувачені за скривання і допомогу в утечі; вкінці 9) **Андрій Майба**, зарібник зі Щурович, пов. Радехів, за приналежність до ОУН.

На початку акт обвинувачення переповідає відомі речі про діяльність ОУН та її завдання. На приказ повітової екзекутиви ОУН виконали перші три підсудні 6. травня 1937. р. грабункований напад на дім землевласників Марії та Мечислава Ясінських у Белзці пов. Золочів і їх убили. Подробиці нападу у світлі слідства виглядають так: 6. травня 1937. р. коло год. 8.30 вечором чотирох озброєних мужчин і пятий в одностро́ю поліцая з крісом увійшли на фільварок Марії та Мечислава Ясінських у Белзці; трьох з них, а саме 2-ох у цивільних одягах і один в однострою поліцая ввійшли до помешкання Ясінських, представилися як розвідчики слідчої поліції з Золочева і заповіли переведення ревізії в політичній справі. Ясінські, не прочуваючи підступу, не противилися переведенню ревізії, яку перевели оба мужчини в цивільних одягах при асисті третього в однострою поліцая. Одного з них називали два інші начальником. Двох дальших мужчин залишилося на сторожі, а саме один перед верандою дому, другий коло брами. Підчас перешукування креденсу Марія Ясінська, на бажання тих, які переводили ревізію відчинила залізну касетку, що була у кредексі. В цій касеті були доляри і золоті.

По ревізії здоґадний начальник візвав обоїх Ясінських, щоб вибралися на станицю поліції у Скваряві у справі їх переслухання і вияснення справи. Тому обоє Ясінські всіли на бричку разом з двома учасниками нападу і відіхали. По їх відїзді три учасники нападу ввійшли до помешкання Ясінських і забрали звідтіля залізну касетку з грішми, 2 револьвери і портфель з документами Мечислава Ясінського, опісля всіли на фіру і відіхали слідом за бричкою Ясінських у напрямі Скваряви. На гостинці коло фігури св. Анни злізли з фіри, наказали фірманові вернутись до дому, а самі побігли за бричкою. Коли догнали бричку з Ясінськими, здогадний начальник, який їхав на бричці коло Ясінських зліз з неї і долучився до трох учасників нападу, з якими порозумівся і після того рушили дальше у напрямі Скваряви. На шосі перед закрутом до Скваряви один з учасників нападу візвав Ясінських, щоби злізли з брички. Коли обоє спротивились, усі напасники почали стріляти до Ясінських і так позбавили їх життя. Фірман Іван Миськів під загрозою револьвера „начальника" покинув підчас стрілянини бричку і полями втік до двора, а коні враз з бричкою рушили з місця, затрималися щойно недалеко залізничої стації у Скваряві.

„Начальником" — каже акт обвинувачення — був підс. Качор. По втечі коней, підсудні побігли гостинцем у напрямі Скваряви Близько села скрутили в ліво, де стрінули нічних вартівників, питаючи їх куди побігли коні. Дійшовши до залізничого шляху пішли у напрямі Красного.

Недалеко Красного підс. Іван Майба забрав від усіх товаришів зброю, лише Кук і Цица затримали при собі револьвери, і разом з пятим, невиявленим дотепер винуватцем пішов у напрямі Красного з наміром дістатися до Острова, де мешкав. Підсудні Качор, Кук і Цица ішли за ними. Кілька хвилин після того, як підсудні розділилися на дві групи, підсудні Качор, Кук і Цица побачили світло електричної лихтарки і почули кілька стрілів. Вони зорієнтувалися, що Майба з товаришем мусіли попастися на поліційну погоню. Тому швидко побігли до поблизького ліса. Затримавшися хвилину на пасовиську коло Русилова, рішили не вступати ніде до села і чимшвидше вирушили у напрямі гологірських лісів.

СМЕРТЬ ІВАНА МАЙБИ.

У міжчасі Іван Майба разом з товаришем — каже акт обвинувачення — дійсно стрінули поліцая Владислава Скуру, освітивши його ліхтарками, засипали револьверовими стрілами. Поліцай став відстрілюватись і в тій взаїмній стрілянині Івана Майбу ранено в бедро. Ранений зорієнтувався, що не зможе втікати, вистрілом в уста з револьвера відобрав собі життя. Зате його товариш встиг втечи і досі його поліція не схопила. При вбитім І. Майбі найшли револьвер марки „Наган" у правій руці, кріс „Манліхер" з насадженим баґнетом 14 набоїв з трьома маґазинками ще два револьвери марки „Наган", автоматичну пістолю з маґазинком і 5 набоями, 16 набоїв до „Наґана", одну військову петарду, скіряну течку і скіряний портфель венецької роботи з ріжними документами Мечислава Ясінського.

ВТЕЧА ІНШИХ УЧАСНИКІВ НАПАДУ.

Тимчасом три інші учасники нападу втікали далі. Між Русиловом і Фірлеївкою отворив підс. Кук залізну касетку, з якої вибрав готівку; коло Новосілок викинув касетку до рова з водою. Підс. Цица поскидав теж поліційні відзнаки і вкинув їх у ріжних місцях теж до рова, а саме: поліційну шапку, шкіряну торбу і нараменники з нашитими числами. Над раном 7. травня втікачі зустрінули на поли між Перегноєвом і Новосілками селянина Казимира Квятковського, якого питалися про дорогу до Глинян і просили, щоб продав їм дещо їсти, але він не мав ніяких харчів. Коло Новосілок зайшли в ліс, де відпочали кілька годин. Тут перечислили гроші, яких було 610 долярів і 1200 зол. Гроші розділили між себе менше більше на рівні пайки тому, щоб на випадок арештування одного з них, не відібрали усіх грошей. Коло полудня пішли лісами до села Дуброва до Ярослава Дзядиги, з яким підс. Цица в 1935. і 1936. р. вів годівлю курей. Отже підсудний Качор і Кук залишилися в лісі, а підс. Цица пішов на подвіря Ярослава Дзядиги, де застав його брата Гринька Дзядигу, бо Ярослав поїхав до Золочева. Перед Гриньком підс. Цица звірився, що він з товаришами скриваються перед поліцією і втікають до Чехословаччини. Гринько Дзядига дав їм їсти, а по повороті Тимка Дзядиги з Перемишлян, дозволив їм переночувати в хаті Ярослава Дзядиги. Тогож дня продав Тимко Дзядига підс. Циці одіння за 80 зол. Ночуючи в хаті, а в день скриваючись у лісі, перебули там Цица і Кук до 10 травня; підс. Качора відвіз Гринько Дзядига 9. травня 1937. р. до залізничої стації Коростенко, звідки він відіхав до Львова.

Ярослав Дзядига по повороті до дому дня 9. травня 1937. заопікувався підсудними Куком та Цицою, яких ночував і давав їм харчі. Він спалив теж у пекарській печі плащ та скіряний пояс, в яких підс. Цица був перебраний у Белзці за поліцая Дня 10. травня закупив обом підсудним у Перемишлянах біля, приладдя до голення та інші дрібниці за 50 зол. і вечором віддав їх під дальшу опіку підс. Василеві Галапі, який їх завів лісами вночі до присілка Рівне коло Підусильної. Досвіта 12. травня завів їх до хати підс. Івахова, який їх скрив у себе на стриху і вечором дав дальшого провідника, якого прізвища не вдалося устійнити. Новий провідник завів їх під село Жолібори рогатинського повіту, де вони прибули 15. травня. Тут віддав їх під опіку Софронові Дякунові, який скривав їх у себе на стриху до 22. травня, коли то їх а-

рештувала поліція. Арештовані вказали місця на стриху, де скрили зброю і гроші. Підс. Кук признався, що в гімназії належав до „Юнацтва“ і був провідником звена з 5-ох членів. У вересні 1933. р. був арештований у Красним під замітом підпалу стирт. В січні 1936 р. дістав доручення від повітового провідника обняти команду району ОУН у Красним та певести селекцію членів. Згідно з вказівками вияснював членам ідеольогію, збирав членські вклади по 20—50 сот. місячно. У своїй діяльности стрічався з великими труднощами, бо не мав відповідної літератури. Повітовому провідникові піддав думку, щоб підготовити відповідну літературу для дальшої організаційної праці. На це треба було більше грошей. В золочівському повіті поміклися видання ОУН, але розмірно у малій скількости. Разом з повітовим провідником брали під увагу ріжні можливости придбання відповідних фондів, як членські вкладки, добровільне оподаткування, збірки і т. п., але при докладнішим розгляді справи прийшли до висновку, що лише при допомозі безпосереднього нападу можна придбати необхідну готівку. Як можливі обєкти брали під увагу передовсім державні каси, почтові уряди, амбуляиси і т. п. на терені золочівського повіту, але жоден з тих обєктів при ближчому розгляді не надавався до нападу. Вкінці підс. Кук висунув проєкт нападу на двір Ясінських в Белзці, які вели зразкову господарку, доставляючи набіл до шпиталю у Львові, а самі жили скромно. Двір у Белзці надавався до нападу, бо положений далеко від міста і віддалений від села. Підс. Кук був перед нападом кілька разів у Белзці ровером і пішки. Опісля обговорив справу з провідником і дійшли до висновку, що до нападу треба буде 5 людей. Рішили виконати напад у формі поліційної ревізії, щоб не зрадити, що напад зорганізувало ОУН.

Щож торкається вбивства Ясінських підс. Кук зізнав у слідстві, що його не плянували і воно було трапилося зовсім припадково. Отже коли бричку з Ясінськими тримали на гостинці у віддаленні 200 м. від фіґури св. Анни і він двократно крикнув „злазити“, а Ясінські спротивилися, в тій хвилині хтось з його товаришів стрілив. Щойно наслідком цього стрілу повстало між ними схвилювання і всі почали безпляново стріляти. Тоді теж підс. Кук віддав кілька стрілів перед себе, і не звертаючи уваги що сталося з Ясінськими — учасники нападу почали втікати в напрямі Скварявн.

Підс. Цица — каже акт обвинувачення — теж признався до приналежности до ОУН, куди звербував його О. Кук. Раніше був двократно арештований і раз засуджений за розкидування летючок ОУН. В його крамниці Кук купив шкіру на ремінь, поручив йому придбати ґранатовий плащ і дня 5. травня повідомив його, що чергового дня мають виконати напад, в якому саме підс. Цица має виступати в ролі поліцая. Підс. Цица позичив на один день гімназійний плащ від учня VIII. кл. Петра Сороки. До нього пришив з Куком нараменники з відзнаками поліцая і ґудзики з орелками. Нараменники і ґудзики дістав від Кука. На доручення Кука пішов підсудний чергового дня, себто 6. травня в год. 5-ій до ліса перед Белзцем, де від якогось мужчини дістав інші частини поліційного однострою. Опісля пішов в год. 8-ій вечором до стирти соломи коло двора, де найшов кріс, баґнет і поліційну торбу. Там зійшовся теж з Куком і трьома товаришами нападу. Підс. Цица теж зізнав, що **вбивства Ясінських не плянували.** Признав, що стріляв кілька разів у напрямі візка, але безпляново і лише тому, що стріляли й інші. До Ясінських не мірив.

Підс. Володимир Качор не признався до вини ні до приналежности до ОУН, ні до участи в нападі та вбивстві Ясінських. Підс. Ярослав Дзядига признає, що переховував у себе Кука та двох його товаришів заперечуючи, щоб знав, що саме вони є учасниками нападу в Белзці. Заперечив теж свою приналежність до ОУН. Підс. Галапа трикратно змінив свої зізнання. На поліції в Золочеві зізнав, як переводив підсудних. Перед слідчим суддею заявив, що переводив їх під загрозою Кука та Цици, які мали загрозити йому, що мусить їх відвести, бо буде з ним зле. Вкінці перед слідчим суддею заявив, що зовсім не знає Ярослава Дзядиги, не відбирав від нього ніяких людей і нікого не переводив. На поліції не знав, що підписує, бо йому протоколу не читали, і не памятає, чи опісля слідчий суддя його слухав. Не признається до вини теж підс. Івахів кажучи, що первісні зізнання на поліції вимушені побоями.

Підсудні третьої групи Гринько і Тимотей Дзядига признають, що допомагали Кукові і товаришам, але перечать, будьтоби знали, що вони є учасниками нападу в Белзці.

Щож торкається підс. Андрія Майби, арештованого під замітом участи у нападі на двір у Белзці, то — як каже акт обвинувачення — хоч і слідство не виявило доказів його вини в цьому напрямі, всеж таки виявило, що він є членом ОУН і розвивав оживлену діяльність. Він жив у близьких відносинах з безпосереднім учасником нападу Іваном Майбою і кількома наворотами був арештований та караний. При ревізії поліція найшла в нього брошуру п. н. „Програма виховання ОУН“.

Трибуналові проводить віцепрезидент окружного суду **Млинарський,** як вотанти засідають судді: **Тиховський і Шайда.** Підсудних обвинувачує прок. **Пехе.** Боронять адвокати: **д-р Степан Шухевич і д-р Семен Шевчук зі Львова та д-р Пидик, д-р Ґерета, д-р Йойко і д-р Красноперa** зі Золочева.

По відчитанні обширного акту обвинувачення почали зізнавати підсудні.

—o—

Гостра критика уряду в сенаті.

В сенаті почалася ґенеральна дискусія над буджетом. Кількох сенаторів виступило з дуже гострою критикою відносин у Польщі (сен. Слівінський) і теперішнього уряду. Сенатор Бнінський покликався на буджетову дискусію в соймі, яка, на його думку, виказала, що державний організм не функціонує якслід. Діється це тому, що польська конституція відірвана від життя, що її ніхто не притримується. Міністерство внутрішніх справ не має ніякої програми у внутрішній політиці, і зокрема в українській та жидівській справі. Прилюдна опінія не має довіря до уряду, уряд не хоче опиратися на прилюдній опінії. Закордонна політика не може мати успіхів, бо не має для оперття суцільної внутрішньої політики.

Сен. Міхалович виступив проти Озону, що хоче бути надрядним чинником для уряду. Домагався зміни теперішньої елітарної виборчої ординації і закликав сенат, щоб оперся на довірю польського люду.

Докладніше звідомлення про це засідання сенату подамо в завтрішньому числі.

—o—

НОВИНКИ.

— **Скрипковий концерт Евгена Цегельського** по приїзді із закордону (Прага). В неділю 20. ц. м. в год. 19.30 в Малій Салі Муз. Т-ва ім. М. Лисенка відбудеться самостійний концерт молодого українського скрипака Евгена Цегельського. У програму входить концерт Е-дур І. С. Баха, (з орхестрою учнів Муз. Інституту), V-а соната Бетовена, твори Лядьо, Сука й інші. При фортепіяні Роман Сімович. Вступ за програмкою. 550 1—2

— **Українська Студентська Громада в Познані** влаштовує 13. березня в год. 17.30 в салі „св. Мартина“ при вул. св. Мартина ч. 8 **Шевченківський Концерт.**

— **Вечір поліської пісні** — це єдина цього роду культурна імпреза, що дасть змогу ширшому громадянству зазнайомитися з музикою Полісся та його оригінальними народніми мельодіями. Беруть у ній участь: проф. д-р Філярет Колесса, оперова співачка Е. Зарицька, Український Студіо-Хор під орудою д-ра Миколи Колесси (у поліських народніх строях), д-р Нестор Нижанківський та д-р Я. Пастернак. Вечір відбудеться у вівторок 8. березня в год. 17. у салі театру Ріжнородностей. Вступ за програмкою, яку можна набути ще у Книгарні та Музею НТШ.

— **Шевченкові роковини в Т-ві ім. П. Могили** дня 9. березня. Виклад проф. Тисовського п. н. „Відгомін Слова о полку в деяких Шевченкових творах“ попередить вступне слово Д. Лукіяновича. Рецитації Ір. Ґурґулівни. — Саля Української Бесіди, год. 18, вступ вільний.

— **Шевченківський концерт у Тернополі.** Заходом культурно-освітніх товариств у Тернополі відбудеться в четвер 10. ц. м. в год. 8-ій вечором святочний концерт у честь Т. Шевченка в салі „Української Бесіди“. У концерті з добірною програмою візьме участь співачка Ольга Сушківна, мішаний хор Бояна та професори Філії Музичного Інституту ім. М. Лисенка в Тернополі. В неділю 13. березня ц. р. в год. 12.30 відбудеться ще святочна академія в честь Шевченка в салі Міщанського Братства.

— **Найсоліднішi футра тільки у Юліяна Гр[illegible]невського,** Львів, пл. Капітульна 3. І, телефон 254—46.

— **Проти скреслення адвокатських аплікантів.** У вівторок 8. ц. м. відбудуться сходини [illegible] домівці організації адвокатських аплікантів при вул. Коперника ч. 7. І. На сходини повинні прийти всі ті аплікaнти, що їм загрожує скреслення з листи аплікантів.

— **Розвязують „Луги“ в Тернопільщині.** Тернопільський воєвода розвязав руханкове т-во „Луг“ у Соколові за „діяльність невідпо[illegible] постановою статуту цього товариства“.

— **Львівська хроніка.** 25-літній Владислав Ж[illegible] вийшов 1. ц. м. з дому при вул. Джерельній [illegible] і дотепер не вернувся — У шпиталю Суспільн[illegible] Обезпечальні при вул. Курковій найшли підкинену 3- тижневу дитину. — Портієр фабрики „Ультрамарина“ на Знесінні зранив з револьвер[illegible]ру 19-літнього Станислава Занфа, що намагався вкрасти вугілля з вагону. — Невідомі злодії об[illegible]крали ґалянтерійну крамницю Ґітера (Свят[illegible] 85) і спедиційну фірму „Транспорт“ (Магдалинова 5). — 3-ох злодіїв і одна злодійка намагалися обікрасти мешкання Цецилії Шпрінг (Фр[illegible]ціщканська 5), але сусіди їх сполошили, а [illegible]дійку 27-літню Евгенію Секанец, зловили.

— **Сензаційний кримінальний процес у Львові.** В понеділок 7. ц. м. почався перед судом присяглих у Львові процес проти Марії Ри[illegible]ської та Казимира Хмелевича за вбивство [illegible]рушки Ольги Закшевської в червні 1937 р. [illegible] вул. св. Софії. Вбивство мало грабункови[illegible] клад. Трибуналові проводить суддя Ка[illegible], обвинувачує прок. Ольберек. Цей кримінальний процес викликав велике зацікавлення [illegible]ською „добірною“ публикою, бо вже перед [illegible] 9. рано елеґантні пані заповнили вщерть [illegible] салю окружного суду при вул. Баторія.

— **Страшне вбивство родини генерала.** [illegible]нулої неділі викрили у Скерневицях страшне вбивство дружини і доньки ген. Козацького [illegible]бони і покоївки. Усі жертви повбивав [illegible] ординанс генерала Станислава Козацького, [illegible]стаючи з його відсутности, щоб оґрабити [illegible] мешкання. Ген. Козацький вернувся [illegible] ділі з військового шпиталю з Варшави, [illegible]ка днів лікував свою руку. Довший час [illegible]ся до віллі, але надаремне. Тому [illegible] виважувати двері, щоб генерал міг [illegible] помешкання, де панувала гробова тишина. [illegible]шій кімнаті не було нікого. В [illegible]ті до кухні знайшли в калюжі крови [illegible]ле тіло дружини генерала 42-літньої [illegible] що була завинена в ковдру. Далі [illegible] спіжарки знайшли закостеніле тіло [illegible] служниці Вальчаківної, в дитячій [illegible] ліжку тіло 5-літньої донечки генерала [illegible] вкінці в останній кімнаті тіло 16-літньої [illegible] Пйотровської. В помешканні був [illegible], бо вбивник забрав з шаф одіння і [illegible] конки дівчинки та гроші. Лікарі [illegible] ординанс Янковський повбивав [illegible] ще перед трьома днями, себто в пятни[illegible]ці. В пятницю багато осіб бачило [illegible] ковського на стації у Скерневицях [illegible] варш. поїздом: Янковський був у [illegible] д[illegible]нню і мав зі собою велику валізу. [illegible] сусідів не чув криків нещасних жертв, [illegible] в якій мешкає генерал, стоїть [illegible] лиці в городі. Не чув їх теж [illegible] нальної каси ощадности, [illegible] шому поверсі віллі. Енерґійне слідство [illegible] прокуратори цивільного та військового [illegible] при допомозі поліції та жандармерії [illegible] поліція арештувала приятельку [illegible] нанса Янковського.

— **Засуд комуністів у Самборі.** [illegible] окружного суду в Самборі засудив [illegible] тичну діяльність, на основі вердикту [illegible] суддів, Івана Ільчишина на 4 роки [illegible] на Кравця на 3 роки вязниці, Васи[illegible] 2 роки вязниці і Гринька Марка на 2 [illegible]ниці.

— **За вбивства і грабункові напади [illegible] пільщині.** В останньому часі [illegible] судами на терені тернопільського [illegible] кільканацять розправ за вбивства [illegible] напади. І так перед окружним [illegible] жанах відбулася розправа проти [illegible] ського з Гутиська за вбивство [illegible] Суд засудив його на 4 роки вязниці. [illegible] ружним судом у Золочеві відбулася [illegible] Слівінський з Підгорець за вбивство [illegible] Щудляка. Суд засудив Слівінського [illegible] вязниці. Золочівський суд розглянув [illegible] справу вбивства П. Калини і засудив [illegible] та П. Вегеру по 2 роки вязниці, [illegible]ру на півтора року вязниці, трьох під[illegible]судних увільнив.

— **Віденські весняні торги** будуть відкриті від 13. до 19. березня ц. р. У палаті торгів будуть виставлені, як щороку, останні новости з продукції вибагливих та ужиткових предметів, шкіряних виробів, з ділянки моди, одіння, меблів, забавок, музичних інструментів, галянтерії і вироби віденського та австрійського ремесла. Чужинці матимуть змогу оглянути вистави: технічну, будівельну, дорогову, рільних машин, мотоциклів та споживчу. Учасники дістануть великі пашпортові і залізничі полекші. Візи не треба ні на віїзд до Австрії ні переїзд через Німеччину, Чехословаччину чи Мадярщину.

— **Грета Ґарбо вийшла заміж?** Американська преса запевняє, що відома фільмова артистка Грета Ґарбо і Л. Стоковський, відомий диригент симфонічної орхестри з Бостону, взяли потайки шлюб і тепер відбувають пошлюбну подорож по Італії. Л. Стоковський має 51 років, Грета Ґарбо 33 роки. Американські часописи пишуть, що Грета Ґарбо задумує покинути екран.

— **Ріжні вісти.** Минулої неділі вечором закрито самоходову виставу в Берліні, яку відвідало 7,819.000 осіб, 39.000 більше ніж минулого року. — На побережжі Норвеґії лютує страшна буря. Німецький кружляк „Кельн" закадав допомоги, щоб віхати до одного з норвеських портів. Внаслідок буревію втопилося двох членів залоги голяндського корабля „Враденбурґ".

— **Тета Катерина на відпустці.** По приїзді до своєї сестріниці, яка постійно мешкає в Радомі, тета замучувала її порадами щодо домашнього господарства. Постійно на її устах: „Ми в Варшаві робимо це зовсім інакше". Трапилося, що в часі її присутности мало відбутися велике прання. Пані Катерина вже приготовлялася виголосити довшу промову, про те, як треба прати, але пані Івася попередила її усміхом і словами: „Але-ж тето! Чи дійсно ти вважаєш себе єдиною в краю господинею, що визнається на пранні? Можливо, що ви там в столиці робите це інакше, одні краще від нас, інші може й гірше! Та хоч ріжнимося в багатьох поглядах, так один є нам спільний. Во всі господині в краю знають, що мило Олень Шіхт є синонімом мила найвищої якости.

✝ Посмертні згадки.

Юлія з Бачинських Метелля, вдова по пароховi Люблинця, померла 1. березня 1938. р. в Люблинці. Похорони відбулися 3. березня. В Ії П.!

Дописи.

КОЛОМИЯ.

З відчитової салі. Коломия мала нагоду почути (14. II.) відчит д-ра Дм. Донцова на тему „Наші традиції і XIX вік". Напшісований відповідно подобираними цитатами з чужих і рідних авторів, відчит мав на цілі переконати численних, у більшости молодих, необазнаних з темою з інших джерел слухачів, що сьогодні міжнаціональні взаємини нормує не етика й мораль, тільки й виключно сила, яку і треба нам творити спираючись на здорові традиції нашої довгої історії. Вважаю аргументи прелеґента можна вважати за переконливі. Алеж добір прикладів подекуди насуває поважні сумніви. Чи напр. такого Ігоря Святославича, героя „Слова о полку", що 1184 р. відмовляється від участи в поході вел. князя Святослава київського на половців, а 1185 р. бажаючи затьмити славу перемоги Святослава над половцями, вибирається на них з найближчими свояками та своєю невдачею нівечить овочі перемоги Святослава й накликає половців на Українську Землю, можна подавати за взірець? Хто знає з історії, скільки лиха наробило те нетямуще геройство нашому народові, тому такий герой на власну руку, для власної слави, не заімпонує. Таких неслухняних амбітних героїв у нашій історії повно, та добрим словом тяжко їх згадати. Від взразкових героїв вимагають ще й послуху начальному проводові нації, що його тоді репрезентував вел. князь Святослав. А саме того в Ігоря не було. Ще й інші заміти висувають слухачі на адресу прелеґента (шкода, що він не допускає дискусії на відчиті, почув би і мав би нагоду може й збити їх). Ледви чи от хочби безцеремонне відношення до Драгоманова, який усетаки має чималі заслуги в історії української культури і громадського життя (прелеґентові — колишньому юнповічникові ідей Маркса й учневі Драгоманова, вони хіба не повинні бути чужі), може становити виховний чинник молодого покоління, що, не надбавши собі здорового критичного хисту, звичайно перекручує факти то вліво то вправо та ще й перекручує їх. Від ідеольогів-теоретиків, перевихованих катастрофальними наслідками війни, тобто по правді „мудрих по шкоді", маємо право вимагати іншого: не пристрасного але обєктивного відношення до передових діячів XIX ст., яким і на думку не впало, що найближча велика війна зробить з їх великих соціялістично-демократичних та гуманних ідей таку негуманно жорстоку саламаху. Те саме торкається й відношення до діячів нашої невдатної революції, як Грушевський та ін. Прелеґент може не обвідомлює собі добре морального ефекту такого підходу до заторкнених ним осіб і фактів. Можемо його запевнити, що у вдумчивих одиниць (а такі є й між тими, котрі жадібно ловлять його слово, бо бажають справді дійти до тої „сили") дальші рефлексії після його відчиту доводять до висновків доволі песимістичних. Таких інтенцій він хіба не мав. — Того самого тижня в суботу (19. II.) виголосив заходом секції прихильників знання й мистецтва при філії „Просвіти" в Коломиї проф. д-р Василь Сімович виклад п. з. „Нові тенденції в українській літературній мові" із серії наукових викладів Т-ва Петра Могили у Львові. Про зміст викладу була вже згадка в „Ділі" з нагоди його виголошення у Львові. Численно, як на не зовсім відповідну пору (5-та год. попол.), зібрана, переважно старша публика (наша ногімназійна молодь на диво мало зацікавилась темою!) слухала з правдивим захопленням не так то вже й легкої теми, викладеної ясно й цікаво, а деякі учні робили собі нотатки. Виклад із дискусією тривав понад дві години і був би певно забрав ще годину, якби не те, що треба було опорожнити салю на забаву. Шан. професор певно не дурить себе думкою, що його наукові аргументи всіх переконали. Забогато плутанини в питання мови та правопису внесли мовознавчі органи й публікації, які стали в деяких збаламучених одиниць одиноким, непорушним фундаментом їхньої самоосвіти на відтинку українського мовознавства. За велику вагу прикладають деякі вчителі мови до припадково зачутих або без критичної аналізи в ріжних наддніпрянських письменників повизбируваних цікавих їм прикладів. А все таки виклад розворушив думки, вніс живого, здорового духа у стухлу атмосферу провінційного дилетантського мовознавства. Булоб дуже побажаним, щоб той виклад, поширений і на ті питання, яких у викладі та в дискусії не заторкнено (напр. чужі звуки в українській мові), появився друком. Він поміг би усунути неодну закорінену помилку й розплутати неодне баламутство.

ГЛИНЯНИ.

Загальні Збори Філії „Просвіти" в Глинянах відбулися дня 27. лютого ц. р. при участи делегатів з дванацяти читалень глинянського району і трицяти фізичних членів філії. Збори відкрив заст. голови м-р Климко Володимир, що подав порядок нарад. По прочитанні протоколу з попередніх Заг. Зборів м-р Климко В. подав звіт з діяльности виділу за 1937 р. За цей час Виділ відбув 18 засідань, уладив 1 анкету для інтелігенції і дві районові конференції в справі праці в ювилейному році та 1 святочні сходини дня 2. грудня. Заходом філії відбулося за рік 108 поїздок у районі, а саме: на заг. збори 27, на люстрації 28, на анкети, реферати й інші 53. Через брак відповідного освітнього інструктора праці не виконано згідно з назначеним пляном. У всіх читальнях засновано ювилейні комітети. Майна має філія 4.986 зол. Касовий звіт подав п. Палчинський Іван, звіт Контрольної Комісії п. Галан Микола, який поставив внесок признати абсолюторію уступаючому Виділові. До нового Виділу увійшли: д-р Дичок Степан — голова; д-р Дужий Михайло, о. Гавдилюк Михайло, дир. Сеник Михайло, Палчинський Іван, м-р Климко Волод., д-р Дмишко Михайло, дир. Жубовський Іван; заступники: Вербинський Филимон і Федина Осип. Збори закінчено відспіванням національного гимну.

Спортові новинки.

Загальні Збори УСТ „Пролом" у Станиславові, які відбулися 20. м. м. вибрали новий виділ в такому складі: голова дир. Т. Мартинець, І. заступник голови: д-р І. Кутинський, II. заступник голови: д-р Я. Хмілевський. Члени виділу: радн. Величко, проф. Шанковський, д-р Бик, м-р Петриків, пп. Цвіренко, Синишин; Гречаник, Прідун, Сікора й Андріїшин. Заступники: пп. Грицак, Мачуляк, Витрикуш, Керникевич, Ліськевич Б. До контрольної комісії ввійшли інж. Дутка, д-р Голінатий і п. Підозвірний. Минулорічна діяльність виділу відбувалася серед дуже несприятливих умовин, одначе назагал була ця діяльність успішна й можна сподіватися, що в девятому році свого істнування новий виділ запевнить Т-ву високий організаційний і спортовий рівень.

Ширші сходини Спортової Секції львівської „Зорі". В неділю 5. п. м. відбулися у Львові Ширші Сходини Спортової Секції при Т-ві „Зоря". На сходинах було присутніх 40 членів. Збори відкрив голова п. Фединський, який зложив подяку українській пресі, головно „Ділові" і „Змагові" за їх прихильне становище до діяльности Секції та зложив д-рові В. Станецькому за безкорисну лікарську поміч для членів Секції. Діяльність Секції в минулому році була дуже жива. Секція має дві дружини копаного мяча, з яких перша стоїть на чолі табелі Ц.-класи, дуже рухливий легкоатлетичний гурток, якого чоловий змагун Ст. Клак добув у минулому році [illegible] О. Стефановича в бігу, уладженім Спорт. Т-вом Україна. Також має Секція дуже рухливий гурток пінг-понгу, відбиванки та гурток шахістів. Делегат гол. виділу „Зорі" заст. голови Галушка М. звернув присутнім увагу, що саме цього року минає 15 літ від оснування Спортової Секції і поставив внесок, щоб новий виділ гідно відсвяткував 15-ліття істнування Секції. До нової управи вибрали Сходини таких членів: голова: дир. О. Костик, члени управи: пп. Фединський Ст., Клак Ст., Галушка М., Микитів О., Клюк Гр., Марчишин М., Зілинський Я., Бернацький В., Андріїчук І. і Кордуба М. Присутні на Сходинах члени зложили на викупно площі Союзу 5.20 зол.

З діяльности УСТ „Гарт" у Здолбунові. У. С. Т-во „Гарт" у Здолбунові уладив 26. м. м. карнавалові вечерниці до спілки зі Союзом Українок. Організація забави була дуже добра завдяки заходам голови Гарту п. Качановського і пань зі Союзу Українок. Саля була ефектовно, хоч і скромно прикрашена. На забаві панував веселий та погідний настрій і гості при звуках доброї орхестри забавлялися до пізного ранку. Дохід доволі великий призначений на потреби Союзу Українок і Гарту. По обчисленні стану каси Гарт зараз-же замовив у Пласті комплетний новий виряд для першої дружини копунів на суму к. 250 зол. Другу дружину, копунів, що її саме Гарт орґанізує випустить у старих одягах на зелену мураву. 13. ц. м. відбудеться Загальні Збори Гарту, про які напишемо іншим разом. **Гал.**

Відплатний метч України з Краковією відбудеться імовірно у вівторок 8. ц. м. в Катовицях на штучному леді. Речинець відплатних змагань змінили в минулому кілька разів. Було таке, що одна телеграма анулювала іншу. Україна ладилася вже грати відплатні метчі в такі дні: четвер, пятницю, суботу й неділю. Остаточно визначили метч на вівторок 8. ц. м., одначе годі у 100% ствердити, чи він справді відбудеться.

В останній хвилині довідуємося, що й цей останній речинець метчу Україна — Краковія за гаківове мист. Польщі відкликали.

Мистецтво Польщі. Також змагання за гаківове мистецтво Польщі, що мали початися у вівторок у Криниці — відкликали з причини браку леду.

Перший футбольний метч України відбудеться вже імовірно цієї неділі (13. III.). Покищо невідомо, хто буде противником нашої дружини. Зате в неділю 20. ц. м. відбудеться товариський метч Україна — Гасмонея.

Сян здобув чашу за гру „фер". В неділю 6. ц. м. відбулися в Перемишлі Збори футбольної підокруги на яких вибрали на місце вильосованих, трьох нових членів управи. Крім того делегат львівської округи проф. Дрешевич вручив представникові Сяну чашу за гру „фер".

Україна — Ревера. Боксерський метч обох дружин відбудеться 13. ц. м. у Станиславові. Першого виступу боксерів України вижидають у Станиславові з великим зацікавленням. У т. зв. індивідуальних мистецтвах сеніорів, що відбудуться у Львові 11, 12 і 13 ц. м. Україна не бере участи. Відомих мистерій піґвас мистецтв юніорів виставило, щоб вибрати недовіря до львівських імпрез О. З. Б.

Перші футбольні метчі у львівській окрузі. В Перемишлі відбувся футбольний метч Польонії з Електровнею, який закінчився скромною перемогою лігової дружини над А-клясовим противником у відношенні 1:0. Польонія грала д. слабо. Також Ресовія грала вже перший метч із б-клясовою дружиною Панцерників з Журавиці к. Перемишля. Ресовія осягнула ледви нерішений вислід 2:2, при чому Панцерні вели в першій половині 2:0.

Інші футбольні висліди: У Варшаві відбулися такі метчі: Варшавянка — ЦВС 6:2 (2:0), Польонія — Друкар 6:0. У Кракові відбувся метч: Краковія — Погоня (Катовиці) 5:0 (1:0). В Познані: Леґія — Варта 4:1. В Торуні: Ґриф — Помзанія 5:5. В Ґлівіцах: Рух — Форвертс Расенспорт 2:2.

Мистецтво світа в зіздах. В Енгельбергу відбулися змагання у зіздах. Переміг француз Куп. 2) Але, 3) Ляйнер (Нім.). Дружинно перемогли французи, 2) Німеччина.

Слялъом. У слялъомі переміг швайцар Ромінґер 183,4 сек. В альпейській комбінації переміг Але (Франція), 2) Ромінґер. У гуртовій клясифікації перемогла Німеччина перед Францією. Серед жінок перемогла німка Христль Кранц.

Театри.

Великий Театр:

Вівторок 8. III. год. 7.30 „Сісі".
Середа 9. III. год. 7.30 веч. „Довгого Тонка" премієра.
Четвер 10. III. год. 7.30 „Довгого Тонка".

Театр Ріжнородностей:

Вівторок 8. III. год. 7.30 „Незвичайна подорож".
Середа 9. III. год. 7.30 „Незвичайна подорож".
Четвер 10. III. год. 7.30 „Незвичайна подорож".

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

ТУСТАНОВИЧІ:

8. III. „Під куратолою".
9. III. Процес Мері Деген".

КІНА.

АПОЛЬО: „Буревій" екзот. фільма.
АТЛЯНТИК: „Царський кур'єр" на основі Жіль Верна.
БАЛТИК: „Наступ на світанку".
ВАНДА: „Петро Ібетсон", „Орел летить до Китаю".
ҐРАЖИНА: „Фрайляйн Доктор"; „Я була шпіоном".
ЕВРОПА: „Я винувата"
КАСІНО: „Еспанський метелик" (Дж. Мекдональд).
КОПЕРНИК: „Останнє ім'я засудженого".
МАРУСЕНЬКА: „Без свідків"; „Звірі дикого Заходу".
МЕТРО: „Пенні".
МІРАЖ: „Невдачник" (Ал. Димша).
МУЗА: „Пропавший овид"; „Кінець пані Чені".
ПАКС: „Гальна".
ПАЛЯС: „Обожана" з Мартою Еґерт.
РАЙ: „Шлях до Р'о".
РІЯЛЬТО: „Дівчина з Парижа".
СВІТ: „Пострах опери"; „Великий вальс".
СТИЛЕВЕ: „Історія одної ночі" і рев'я.
ТОН: „Останній поїзд до зруйнованого міста" і „Гра життя".
УТІХА: „Кливаки і лазурі" та рев'я.
ХИМЕРА: „Шерльок Гольмс і д-р Ватсон".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(вл. Марійська 5).
„Острів Ява".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовид" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Швайцарія".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок, 8. березня 1938.

6.15—8.00 Раннішня авд.; 11.15 Для шкіл: „Оселко на єрмаші"; 11.40 Респігі: „Птахи" суїта пл.; 12.03 Полуднева авд.; 13.45 Балада в музиці, пл.; 14.30 Легка музика з пл.; 14.55 Біржа; 15.00 Фрагм. із пов. І. Ляма „Коронар у Галичині", Музика з пл.; 15.25 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Госп. вістки; 15.45 Цікаві речі з 5 частин світа; 16.05 Фін.-госп. актуалії; 16.15 Фантазії на тему відомих пісень; 16.50 19.50 20.55 Актуальна гутірка; 17.00 Польський острів у Римі; 17.15 Віол. рециталь Мор. Маршаля; 17.50 Із психольогії домашнього пса; 18.00 18.50 Спорт; **18.10 Українська народня ноша, в українській мові виг. Степанія Чижович;** 18.20 Шубертові пісні в супр. форт.; 18.40 Львівський кельнер герой; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Безсмертні книжки: „Проби Монтеня"; 19.30 Кілька нових пісень у супр. форт.; 20.00 „Щось для кожного" розр. концерт, сальон. тріо, вок. дует, цитра, форт.; 20.45 Веч. дениик; 21.00 Симф. концерт. 22.00 Танк. музика, орх. рефрени; 22.50 Ост. вістки; 23.00—23.30 Концерт бажань.

Середа, 9. березня 1938.

6.15—8.00 Раннішня авдиція; 11.15 Для шкіл: З пригод лісових людей, Музика з пл.; 11.40 Бетовен: Віол. соната п-дур оп. 102. ч. 1. пл., 12.03 Полуднева авд. 12.45 Інформ. газетка в українській мові; 13.55 Великі марші. пл.; 14.30 Легка музика з пл.; у перерві в год. 14.40 Умовини конкурсу ККО, 14.55 Біржа; 15.00 Фрагм. із пов. Ів. Ляма: „Коронар у Галичині", Музика з пл.; 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки; 15.45 „На що вилює жовтий, тихий Дінго" гутірка для старших дітей. 16.00 Вчімся говорити; 16.15 Концерт хвальолістів, спів; 16.50 19.50 20.55 Актуальна гутірка; 17.00 „Двадцятьліття червоної армії"; 17.15 В. Малішевський: Смичковий квартет ес-дур; 17.50 Пасерство; 18.00 18.50 Спорт; 18.10 Краї та пісні, попурі з пл.; 18.20 „Хрести на бігу"; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Образок з пов. Гуленича: „Заверюха"; 19.20 Жартівливі пісні, хор; 19.35 Самотина молодости, гутірка Старого Доктора; 20.00 „Із 1001-ої оперетки" розр. концерт, сопран, тенор, форт.; у перерві в год. 20.20 Куток гумору; 20.45 Веч. дениик; 21.00 Шопенівський концерт; 21.45 Чвертьгодина поезії; 22.00 Популярний концерт; 22.50 Ост. вістки; 23.00—23.30 Легка музика з пл.

Четвер, 10. березня 1938.

6.15—8.00 Раннішня авдиція; 11.15 Шолея — муз. поранок для гімназій; 11.40 Твори Чайковського, пл.; 12.03 Полудн. авд.; 13.45 Комунікат льв. Хліб. Палати; 13.50 Оперові дуети й терцети, пл.; 14.30 Легка музика з пл.; 14.55 Біржа; 15.00 Фрагм. із пов. І. Ляма „Коронар у Галичині", Музика з пл.; 15.25 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки; 15.45 Гутірка музична з молоддю; 16.15 Концерт солістів, форт., спів, віол.; 16.50 19.50 Актуальна гутірка; 17.00 Про Мик. Коперника; 17.15 Сальон. орх.; 17.50 Спортовий порадник; 18.10 Як робити закупна; 18.20 Молодь перед мікрофоном; 18.35 Для сільської молоді; 18.40 Листи та програми; 18.50 Спорт; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Театр Уяви: „Пушкінський поранок" Яр. Івашкевича; 19.30 Скрипк. рециталь Евг. Умінської в супр. форт.; 20.00 Розр. концерт; 21.45 Забутий поет — Фр. Новіцький; 22.00 Концерт присв. творам Шимановського, форт., спів; 22.50 Останні вістки; 23.00—23.30 Із спікерового альбума.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Вівторок, 8. березня 1938.

БЕРЛІН 19.10 Розр. музика, 20.00 21.00 Вес. вечір; БІЛГОРОД 20.00 Спів; БУДАПЕШТ 17.30 18.00 Нар. пісні, 19.00 Орх., 22.30 Симфонія г-дур Шуберта; ВІДЕНЬ 15.15 Давня італ. і фр. музика, 21.30 Симф. концерт, 22.20 Танк. музика; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Альт, барит., КОШИЦІ 19.30 Пластуни про Масарика; Е. Волощук: Рентгенове проміння на службі людини; МІЛЯНО 17.15 Віол. фортепіян; 21.00 22.00 Симф. концерт; ПРАГА 15.15 Китиця нар. пісень, 16.10 Орх., 17.30 Соната е-моль Бусоні'я на скр. і форт., 18.10 Давня нім. музика; ПАРІ ПТТ 21.30 22.00 23.00 „Школа молодиків" ком. оп. Бойдвіля; РАДІО ПАРІ 21.15 Камер. музика; РИМ 17.15 Солісти, 21.00 22.00 23.00 „Лукія з Лямермуру" оп. Доніцетія.

Середа, 9. березня 1938.

БЕРЛІН 20.00 Симф. концерт, 21.30 „Ля ботега фантастіка" балет Росінія; БІЛГОРОД 20.00 Спів. рециталь, 20.30 21.00 Гумор, 21.30 Нар. пісні; БРЮСЕЛЯ ФР. 21.00 22.00 „Вікторія та її гузар" оп. Абрагама; БУДАПЕШТ 18.30 20.00 Циг. музика, 21.25 Оп. орх.; ВІДЕНЬ 17.25 Спів, 17.50 18.00 Форт., 18.30 Вес. авд., 18.55 19.00 20.00 21.00 22.00 Вечір опер; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.20 Скрипка, 20.15 Лицарські мельодії, 22.30 „Фантазіштіке" на клярн. і форт. Шумана; КОШИЦІ 14.00 18.45 Вістки; ЛЬОНДОН РЕДЖ 21.00 Музика півд. моря — гавайські пісні й танки; МІЛЯНО 21.00 22.00 23.00 „Ля жонглер де Нотр Дам" оп. Масенета; ПРАГА 15.15 Пісні, 19.25 Легка музика та веселі пісеньки; РАДІО ПАРІ 21.30 Пісні, 21.45 Скрипка, 22.00 23.00 Галевий концерт; РИМ 17.15 Солісти, 19.40 Розр. музика, 21.00 Комедія, 21.35 Форт., СОФІЯ 19.15 20.00 21.00 „Евген Онєгін" оп. Чайковського.

Четвер, 10. березня 1938.

БЕРЛІН 21.10 Танк. музика; БІЛГОРОД 18.15 Нар. пісні; БУДАПЕШТ 18.30 19.00 Циг. муз., 19.30 20.00 Опера, 21.00 Форт. сонати Догнанія, 22.05 23.00 Військ. орх.; ВІДЕНЬ 15.15 Казки, 17.20 Сонати на віол. і форт., 19.40 20.00 21.00 Віденські мельодії, 21.10 22.00 Віднайдені Гайднові твори; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Форт., 20.00 21.15 Вечір оп. музики, 22.30 Соната на скр. і віол. Мірш-Ріц'юса; КОШИЦІ 18.00 Голубінка: Шевченко та чеське відродження; ЛІОН 21.20 22.00 23.00 „Кастор і Полюкс" оп. Рамо; МІЛЯНО 17.15 Сопран, бартон, 21.00 22.00 Комедія, опісля скрипка; ПРАГА 17.10 18.00 Муз. авд. для дітей, 19.30 20.00 21.00 „Геді" оп. Фібіха; РАДІО ПАРІ 18.00 Театр Уяви, 21.30 22.00 23.00 Невідомі Шубертові твори, симф. концерт; РИМ 17.15 Солісти, 21.00 22.00 23.00 „Ля Валлі" оп. Каталанія; СТОКГОЛЬМ 18.45 Пісоньки англ. і ам., 19.30 20.00 Симфонія ч. 3 „Ероїка" Бетовена.

Радіокутик.

УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ НОША.

Справа української народньої ноші нераз була предметом різних дискусій, газетних статтей тощо. Багато нашого селянства, особливо в околицях більших міст, закидає свою народню ношу перемінюючи її на міську тандету. Роблять це з різних причин, та часто пояснюють тим, що мовляв міське шмаття багато дешевше. Та воно тільки так виглядає на око. Бо коли домашній є попросту незнищальний, то міські шматки треба щораз зміняти і у висліді це виходить куди дорожче. Та крім цього ще є одна причина на яку варт звернути увагу: це велика краса і мистецтво нашої народньої ноші, яке безумовно слід плекати і підтримувати. Народня ноша це немов символ творчости народу, що дає пізнати ближче цінности нашого народнього мистецтва та навіть має вплив на збереження традицій на селі. Правда, хтось міг би сказати, що цю народню ношу можна би відтворити чи то в театрі чи в спеціяльних музеях чи навіть взагалі компонувати нові цікаві зразки народньої ноші. Та є величезна ріжниця під оглядом мистецької вартости такої праці. Є засаднича ріжниця між твором народнього мистецтва й індивідуальним. Останнє залежить від індивідуальної вартости мистця, його освіти і розвитку: народнє мистецтво це стихійний твір самого народу, безпосередній, тісно звязаний з природою та етнографічними обставинами.

Про українську народню ношу почуємо дня 8. березня н. р. цікаву гутірку, яку матиме перед мікрофоном польського радія у Львові п. ред. Лідія Бурачинська в год. 18.10.

ПРОПАГАНДА ТЕЛЕВІЗІЇ В АНГЛІЇ.

Англійські кола, зацікавлені телевізією, вважають, що спроби надавання 405-лінійових телевізійних картин, що їх введено від 1. II. 1937 р., дали задовільні висліди та що початковий період в англійській телевізії вже скінчився. Тепер проектують перевести велику телевізійно-пропагандову акцію. У звязку з тим 17 ріжних фірм працює над внормалізуванням телевізійних приймачів. Водночас промисл змагає обнизити ціни приймачів, щоби так здобути якнайбільшу кількість прихильників телевізії. Також у ділянці програм ББЦ намагається більше брати на увагу потреби телевізійних абонентів.

МІСТІНҐЕТ ЗГАДУЄ.

В минулому році М. Шевельєр в рамцях оригінальних концертів оповів перед мікрофоном про своє життя. В дійсности співав свої спомини. Ця нова та оригінальна форма авдицій тішилася великим успіхом. В цьому році почуємо Містінґет в цілому ряді таких самих концертів, що надаватимуть радіорозсильні Пост-Парізьєн, Радіо-Люксембурґ та Радіо-Тулюз. Славна кабаретова зірка буде співати та оповідати про своє життя, повне цікавих споминів, поданих у дуже живій та незвичайно добре застосованій до обставин радіофонії, формі.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 7. березня 1938 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	3·45 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	3·50 зол.
молоко	18—19 сот.
(яйця копа)	3·40—3·45 зол.

Тенденція на всі артикули сильна. Попит оживлений.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло".